



ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

cena 30 Kč

ročník 96

9 / 2020

Evangelický měsíčník

TÉMA

JEMNOST/PŘÍVĚTIVOST

13 Křesťanský život mezi ostrými lokty a slaboštvím

25 Správný čas je teď

35 Dopisy do hospice

38 Moc obrazů a bezmoc teologů



14. ročník ekumenického setkání lidí dobré vůle
v rámci oslav vzniku Československé republiky

www.modlitbazadomov.cz

„Komukoli můžeš prospět, prospívej rád.“
J. A. Komenský

28/10/2020

Husův sbor ve Vršovicích
Moskevská 34 / Praha 10

MODLITBA ZA DOMOV

Žít ve společném domě

15.00—16.30

PŘÍMÝ PŘENOS ČESKÉ TELEVIZE

14.30—16.30
TVOŘIVÁ DÍLNA
pro děti a rodiče
sborová budova

17.00—18.00
BESEDA S HOSTY
divadlo MANA

18.00—20.00
DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ
„Země česká, domov můj?“
divadlo MANA / snížené vstupné

28/10—8/11/2020
**VÝSTAVA DĚTSKÝCH
VÝTVARNÝCH PRACÍ**
v kostele

Moderují **Michaela Dolinová** a **David Frýdl** (místní farář)
Hosté **VÁCLAV NECKÁŘ & kapela Bacily** / **MARTA KUBIŠOVÁ** /
pěvecký sbor Pueri gaudentes / **Martina Viktorie Kopecká** /
Jan Hábl / **Lukáš Jurek** / **Marek Drábek**

Vstup do kostela před přímým
přenosem ČT bude umožněn
pouze do 14.45 hod. /
Vstup zdarma na všechny
akce, pokud není uvedeno jinak.

Organizuje



**Ekumenická rada
církví v ČR**

Ekumenická rada církví v ČR / Donská 5 / 101 00 Praha 10 / +420 271 742 326 / www.ekumenickarada.cz
Děkujeme České televizi za realizaci přímého přenosu a Husovu sboru ve Vršovicích za spolupráci.

Hlavní mediální partner



Partner



Katolický
tisk



Křesťanský národ
Evangelická církev
Československá



ŽIVOT
VÍPÍ



b f m



Naše
rodina



nebojme se
mrtvého

TÉMA

- 9** Biblická úvaha – *J. Hoblík*
10 Rozhovor s Jiřím Schneiderem
 – *J. Kirschner*
13 Křesťanský život mezi ostrými lokty
 a slaboštvím – *O. Kolář*
16 Přívětivost, vlídnost a jazykověda
 – *L. Saicová-Římalová*
17 Může poezie kultivovat?
 – *J. Hrdlička*
19 Otázka na tělo

NÁSTĚNKA

MOJE CÍRKEV

- 25** Správný čas je teď – *P. Štulc*
26 Poprask v Bratrské škole
 – *J. Schneider*
29 Palačinky s marmeládou
 a kurz přežití – *A. M. Lapáčková*
29 Navzdory koronaviru – *L. Janská*
30 Církev živě 2020 – *L. Palacká*
31 Zajímavý, ale ne příliš přínosný zápas
 teologů – *J. Pavlůs*
33 Za bratrem farářem Jaroslavem
 Nečasem – *O. Gregar*

DIAKONIE

- 34** Kéž by bylo více míst, kde se starají
 o lidi s postižením – *V. Janů*
35 Dopisy do hospice – *Z. Venturová*

SLOVO

- 38** Moc obrazů a bezmoc teologů
 – *J. Royt*
40 Neúnavný misionář – *J. Plíšková*
42 Turbulence – *D. Ženatá*
42 Bůh v karanténě – *L. Ridzoňová*
45 Poslední slovo – *Š. Grauová*

ÚVODNÍK

Jemný člověk?

Jemnost. Zvláštní slovo. Zvláštní vlastnost. Jemný může být tvaroh nebo kečup, ale člověk? Jak vypadá jemný člověk? Leckomu to možná evokuje křehkost až slabošství. Tohle že má být ctnost? Ano, je pravda, že v klasickém kánonu sedmi ctností jemnost nenajdeme, stejně jako přívětivost.

To ale neznamená, že taková vlastnost člověka nectí! Lidská jemnost není slabošství. O jemnosti jakožto něčem žádoucím se zmiňuje i Bible. Apoštol Pavel píše, že služebník Kristův má být laskavý a trpělivý (2Tm 2,24) a křesťany vyzývá, aby oblékli „milosrdný soucit, dobrotu, skromnost, pokoru a trpělivost“ (Ko 3,12).

Křesťanskou jemnost by snad bylo možné vystihnout známým Pavlovým veršem z listu Římanům: „Nikomu neodplácejte zlým za zlé. Vůči všem mějte na mysli jen dobré.“ Z vlastní, člověčí zkušenosti ovšem víme, jak je někdy těžké tato slova dodržet. Být jemný není slabošství, naopak vyžaduje vnitřní sílu. I Ježíš leckdy projevil jistou tvrdost, třeba když vyhnal kupčíky z chrámu. Jemnost tak nestojí v protikladu k pevným zásadám, ale vyznačuje se citlivým, laskavým přístupem.

Alespoň na pozadí Bible se zdá, že jemnost a přívětivost jsou zastřešující pojmy, které v sobě zahrnují více „ctností“, jež jsou projevy dobrého jednání a zacházení s druhým.

Jak se ovšem jemnost a přívětivost projevuje (nebo má projevovat) v praktickém životě? A odkud ji můžeme čerpat? Těmito a dalšími otázkami jsme se zabývali při přípravě tohoto čísla. Pokusili jsme se čtenáři předložit několik pohledů. Doufám, že budou pro něj přívětivé a inspirativní.

Ke čtení zářijového čísla srdečně zve

Adéla Rozbořilová



Diakonie pomáhá postiženým v Bejrútu

Výítěžek diakonické Postní sbírky umožnil velmi rychlou pomoc po tragickém a ničivém výbuchu v libanonském Bejrútu. Exploze připravila o život více než 220 lidí a zanechala po sobě na 6 tisíc zraněných. Asi 300 tisícům lidí vzala střechu nad hlavou.

V úterý 4. srpna v odpoledních hodinách došlo v libanonském hlavním městě Bejrútu

rodiny. Pomáhají jim vyrovnat se s tíživými důsledky chudoby a útěku před válkou v Sýrii.

Místní znalosti a dlouhodobé působení Diakonie přímo v Bejrútu pak napomohly k opravdu rychlému a efektivnímu rozdělení prostředků. Necelá polovina peněz (340 tisíc Kč) pomůže nejchudším rodinám v nejvíce zasažené čtvrti Karantina.

K odstraňování následků se přidá i bejrútské vzdělávací centrum Tahaddi, které s Diakonií dlouhodobě spolupracuje. Mladí lidé pomo-



k výbuchu přístavního skladiště dusičnanu amonného. Přístav, který je klíčovým místem ekonomiky a zásobování celé země, byl zcela zničen. Tamější síla obsahovala například 85 % libanonských zásob pšenice. Z provozu byly vyřazeny také čtyři bejrútské nemocnice, které pomáhaly zvládat nápor pandemie covid-19.

Libanon se přitom dlouhodobě potýká s hlubokou ekonomickou krizí. Pandemie a exploze ji nyní umocnily a naprosto eskalovaly.

Diakonie ČCE poslala bezprostřední pomoc ve výši 800 tisíc korun a zároveň otevřela veřejnou finanční sbírku. Věnuje ji nejen na bezprostřední likvidaci následků, ale také na dlouhodobější podporu lidem v Bejrútu. Podpůrné diakonické projekty se totiž v Libanonu konají už několik let a starají se o ohrožené bejrútské

hou s úklidem po explozi, při obnově pomůžou i absolventi, vyučení v oborech tesařství, klempířství a malování. Ostatní mladí budou připravovat a dodávat jídlo pro rodiny i pracovníky a dobrovolníky.

Druhá část peněz ve výši 220 tisíc Kč bude použita na nákup základních učebních pomůcek pro děti z nejchudších rodin. Vzhledem k prudkému nárůstu případů covid-19 v posledních týdnech se očekává, že školy budou muset zůstat i nadále zavřeny a pro děti se otevře pouze výuka on-line.

Škola kombinovaná s drobnou ale pravidelnou potravinovou či finanční pomocí slouží přitom v mnoha případech jako hlavní prevence dětské práce, brzkého vdávání dívek či jiných negativních jevů. Pomáhá dlouhodobě zabránit tomu,

aby děti zůstaly v nekončící smyčce chudoby a poskytuje bezprostředně pocit a výhody dětství.

Třetí část ve výši 240 tisíc Kč věnuje Diakonie na podporu výuky i dalších aktivit dětí, podle potřeby i pro psychosociální pomoc.

Diakonie ČCE v Libanonu podporuje ve spolupráci s místními organizacemi provoz školy, školky, zdravotnického centra a poskytuje materiální a psychosociální pomoc těm nejchudším, kteří by jinak neměli k těmto základním službám přístup. Komunitní centrum Tahaddi nabízí materiální pomoc i dlouhodobou perspektivu změny, jakkoliv v současnosti jde především o bezprostřední přežívání. Dvě desítky žen zaměstnává v sociální krejčovské firmě a poskytuje kvalitní vzdělání a volnočasové aktivity 450 dětem, které by jinak neměly šanci vůbec do školy chodit.

Veřejnou sbírku Diakonie na pomoc lidem v Bejrútu nyní můžete finančně podpořit na účtu s číslem 292949292/0300 (pod VS 3247).

Příspěv lze také zasláním dárcovské SMS zprávy na číslo 87 777 (cena DMS je 30, 60 nebo 90 Kč). SMS posílejte ve tvaru:

DMS DIAKONIEPOMOC 30
DMS DIAKONIEPOMOC 60
DMS DIAKONIEPOMOC 90

diakonie.cz/Hof

Český bratr je online!

Časopis Český bratr najdete nyní také na sociálních sítích Facebook a Instagram, konkrétně na adresách facebook.com/ceskybratr a instagram.com/ceskybratr.

Pokud se ve vodách sociálních sítí nepohybujete, vězte, že pro vás i nadále budeme se stejnou péčí připravovat tištěný časopis a jeho

digitální verzi na ceskybratr.cz, kde najdete vše podstatné.

Časopis by se rád více otevřel i mladším generacím. V souvislosti s tím členové redakční rady již nyní promýšlejí, jak časopis od příštího ročníku osvěžit a obohatit tak, aby byl pro mladší generaci přívětivější.



Sociální sítě jsou jedním z prostředků, jak být s redakcí Českého bratra ještě více v kontaktu. Články a fotografie z redakčního zákulisí, informace o zpracovávaných tématech a další krátké příspěvky sledujte, sdílejte a komentujte na profilech Českého bratra.

Hof

Rok 2021 bude rokem společenství

V úterý 18. srpna schválila synodní rada na svém řádném zasedání hlavní téma pro příští rok. Pro rok 2021 je to téma „společenství“.

Právě společenství je něco, čím je církev výjimečná. Každý se svým specifickým obda-

SPOLEČENSTVÍ TÉMA ROKU 2021



rováním, se svým unikátním vkladem. Jeden pro druhého jsme vzácní a důležití, byť bychom se za jiných okolností třeba nikdy nepotkali.

Do takto žijícího společenství zveme lidi, na kterých nám záleží, a vychováváme v něm své děti. Jak se takové „dobré společenství“ tvoří? Co by bylo, kdybychom o ně přišli? Právě letos jsme si během mimořádných opatření mohli vyzkoušet, jaké to je, když společenství chybí.

Stejně tak jsme otevřeli otázku, jak je to s virtuálními vztahy a moderními technologiemi. Dokážou alespoň částečně společenství vynahradit? Je v nich vůbec nějaké místo pro Boha? A není virtuální společenství jen iluze?

To vše chceme v příštím roce promýšlet. Také na stránkách Českého bratra, ale i v rámci připravovaných setkání, vydávaných článků a publikací.

Hof

Ekumenické společenství zve k oslavám Období stvoření

V poslední době se různé církve ekumenického společenství v Evropě i ve světě přidávají k připomínce tzv. Období stvoření (*Season of Creation*). Probíhá od 1. září (Den modliteb za stvoření) do 4. října (svátek sv. Františka).



Jde o čas, kdy jsou křesťané po celém světě zváni ke společným modlitbám a promýšlení svého vztahu k darům života. Čím dál více si uvědomujeme, že musíme své chování k planetě Zemi značně změnit – abychom se mohli zpříma podívat do očí svým vnukům. Čas vrcholícího léta může být příležitostí k promítnutí tohoto postoje i do života církve.

Ekumenické společenství proto připravilo souhrnnou příručku s praktickými návody, jak Dobu stvoření „slavit“ v jednotlivých denominacích, farnostech či sborech.

Připojit se můžeme modlitbami, ekumenickými bohoslužbami, přidáním tématu do nedělní liturgie, bohoslužbami pod širým nebem, studiem Bible a promýšlením biblických textů s ekologickými důrazy, společnými vycházkami či poutěmi nebo ekologií na lokální úrovni – třeba například ve sborech.

Materiály byly distribuovány do sborů ČCE v srpnové sborové zásilce, příručku lze nalézt také na webu seasonforcreation.org nebo v českém jazyce na stránkách ustredicce.cz (přeloženo péčí iniciativy Žít Laudato si v ČR).

Hof

Oblíbené Denní čtení právě vychází

365 ochranovských hesel a k nim 365 krátkých zamyšlení a modliteb. Jedno zastavení na každý den. To je ekumenický rámec knihy s prostým názvem *Denní čtení*.

Nese podtitul „Úvahy nad Hesly Jednoty bratrské“ a připravuje ji společně sedm českých církví: Církev bratrská, Církev československá husitská, Českobratrská církev evangelická,



Evangelická církev augsburského vyznání v České republice, Evangelická církev metodistická, Slezská církev evangelická augsburského vyznání a Starokatolická církev.

Denní čtení 2021 lze od září objednávat prostřednictvím e-shopu (e-cirkev.cz) nebo v knihkupectví Kalich za 90 Kč.

Hof

V Teplicích připravili odvážnou kampaň

Pomocí neobvyklé veřejné sbírky chtějí teplictí evangelíci shromáždit prostředky na výmalbu kostela. A nabízí za to mimořádné odměny. Za svůj příspěvek si můžete odnést třeba balení s láskou připravených domácích kremrolí, rezervovat si místo v kostelní lavici, zahrát si na chrámové varhany nebo probrat zásadní životní otázky s farářem u piva.

Veřejná kampaň má pomoci s renovací interiéru. „Při posledním koncertu hráli hudebníci tak zapáleně, že měli nástroje plné omítky. Pojďte nám pomoci financovat opravu výmalby, abyste po návštěvě u nás už nemuseli nosit saka do čísťirny!“ vyzývají s nadsázkou Teplictí.



Příspěvatelé za svoji podporu obdrží na oplátku jednu z bezmála 40 odměn podle vlastního výběru. Cílová částka je nastavena na 150 tisíc korun. Shromáždit se přitom musí do poloviny října, jinak se všechny dosud získané prostředky vrátí zpět dárcům.

„Začali jsme v našem kostele pořádat koncerty i jiné kulturní akce. V přilehlé farní zahradě se koná každoroční festival Doma na zahradě. Chtěli bychom v Teplicích vytvořit příjemný a inspira-

tivní prostor pro kulturní záležitosti, prostor, do kterého se budou všichni rádi vracet,“ upřesňuje teplický farář Martin Bánoci.

Sbírkový portál HitHit.com, na kterém je kampaň aktuálně, v minulosti využilo více sborů. Hodslavičtí takto úspěšně vybrali na otevírací slavnost zrenovovaného kostela, v bývalé novobydžovské synagoze se pak díky solidaritě podařilo vybrat na novou fasádu této vzácné kulturní památky.

V Teplicích můžete i vy pomoci dobrému dílu. Veškeré informace i přímý odkaz na web kampaně najdete na www.cceteplice.cz.

cceteplice/Hof

Vzniká Charta 2020

Organizátoři projektu Komenský 2020 zveřejnili symbolicky 1. 9. , v první školní den, tzv. Chartu 2020. „Rok 2020 je rokem 350. výročí J. A. Komenského. Text Charty 2020 znamená vědomé a záměrné spojení odkazu Komenského



nejvýznamnějšího díla *Obecná porada o nápravě věcí lidských* a odkazu Charty 77,“ píší v průvodním dopise. „Charta 2020 vyzývá ke dvojí angažovanosti: slovem a činem. Slovem se můžete připojit svým podpisem, pokud vám rezonují slova Charty. Činem tak, že se zhostíte úkolu nápravy toho, co je ve vaší moci. V této myšlence se snoubí idea Charty 2020 a Komenského idea nápravy věcí lidských – o problémech nejen mluvit, ale též s nimi něco udělat, resp. najít to, co je v mé moci,“ doplňují organizátoři.

Celý text Charty 2020 je dostupný na webu www.charta2020.cz, kde je také možné připojit svůj podpis. Mezi signatáři jsou teologové Pavel Hošek a Tomáš Petráček, *signatář Charty 77* Miroslav Jirounek či komeniologové Jan Hábl a Pavel Floss.

ARO

TÉMA: JEMNOST/PŘÍVĚTIVOST

přívětivý Bože
někdy si říkám
že na někoho bys měl být
přísný

ale
se mnou
prosím
měj trpělivost

ještě se učím

pevně
říct
pravdu
a nezranit

s úsměvem
pomocť
a nebýt
naivka

nést
srdce na dlani
a přitom zůstat
sama sebou

dobrotivý Bože
doplňuj zásoby
dobra
v mé duši



modlitba **Lenky Ridzoňové**

kresba: **Sára Benešová**

Rozjímání o biblické jemnosti

Číst Bibli plnou jemnosti

Hebrejská bible (Starý zákon) mluví nezdědka drsně. Proto se nad ní čtenáři propadají někdy do rozpaků a jindy je popadají zděšení. Kniha hrůz! Neměli bychom to hebrejské bibli oplatit a jít na ni drsným způsobem podle zásady „na hrubý pytel hrubá záplata“? Anebo: copak se stane, když nad ní mávneme rukou? Není však představa knihy hrůz spíše pověra, která brání nejen hrůzy brát vážně?

Vyjděme však z toho, že evangelictví dělá evangelictvím biblismus a že se v tom zodpovídá Ježíšovi, který jako biblista diskutoval se znalci Tóry. A také pravil, že dokud bude svět světem, ani to nepatrné písmenko iota z Tóry nepomine (Matouš 5,18). I na tom písmenečku z hebrejské bible v řeckém znění, jak o ní mluvil Ježíš, jakýmsi způsobem záleží. A to už je výzva čtenářům Bible, ať si při svém čtení počínají nanejvýš jemně. Se znalostí biblických jazyků to jde lépe, ale vyhráno přitom není ani zdaleka. A bez takové znalosti... není zase prohráno. Důležité je vnímat, co čteme, všimát si jemných nuancí, aniž bychom ztratili smysl pro širší souvislosti – a nechtít jen bezhlavě chrlít, co všechno nás napadá, jako by na tom, co Bible sama říká, zase tolik nezáleželo.

Číst Bibli jako Bibli

V pohledu na hebrejský text první části Bible nás může znepokojit, že dávní písaři se někdy při přepisování textu „přepsali“. Ale když věc zkoumáme, se zmíněným Ježíšovým ponaučením se dokonce dostáváme do napětí. To máme opravovat něco, co nepomine? Člověk se jím ale snadno nechá svést k fundamentalistickému postoji, podle něhož všechno platí přesně ve znění, jaké máme a jímž se musíme také doslova řídit. Abychom takovému svodu odolali, hledejme prostřednictvím biblických slov něco živého. V nich se setkává svaté s lidským, protože Bůh využívá lidskou řeč, aby člověka oslovil – ne aby byl sám pouze pasivním předmětem lidských řečí. Proto je potřeba hledat,

ptát se, vyhlížet, čekat. A také ostržit zrak. A tak jemně se přibližovat k biblickým slovům, u nichž je tolik zapotřebí jemného pozorování, jemného pronikání, jemného rozlišování. Bez toho se i ze zmíněného Ježíšova slova stane, ač vybízí k jemnosti, slovo hrubé, zmrtvělé, jakoby toužící po zkamenělosti.

Při pátrání v biblických slovech zůstává také mnoho otevřeného. A dokonce tam, kde bychom neradi to tak měli. Tak třeba jeden z nejdůležitějších biblických výroků JSEM, KTERÝ JSEM (Exodus 3,14) má řadu výkladů, lišících se i jen v jemných detailech, a rozhodnuto mezi nimi není, jako by uvízly v uzounkých uličkách jazykozpytu. Přesto otevřenost znamená, protože je košatá a nesmírná, že na nás někde stále něco čeká. Jen se vydat na cestu!

Některé biblické jemnosti nejsou ale tak přívětivé, jemné rysy mají i příběhy temnější. Kupříkladu v králi Saulovi nejeden čtenář vidí zuřivého násilníka, a přitom to byl tragický hrdina s pošramocenou psýché. Stačí jemněji rozlišovat, a vidíme osobnost v jiném světle, aniž bychom ji chtěli omlouvat. Spíš jde o to krůček za krůčkem sledovat, jak se vyvíjí jeho konfrontace s mladíkem Davidem, kam tento příběh vede a co nám sděluje.

Jemné rysy duchovní bíd

Biblická jemnost mívá často podobu skicy, která nepopisuje vše až do detailu, nýbrž poměrně rychle dovede k pointě a ponechává na čtenáři, aby si mnohé představil a domýšlel sám, protože zapsáno je jen to, co stojí za uvědomění a pamatování. Tak to je u jemného kontrastu lahodných hroznů, jež měla vydat podle Izajášovy Písně o vinici (5,1–7) vinice, na níž se urodila spousta odporných pláňat. Jen si zkusme jedno i druhé představit, zkusme si představit barvu, chuť, vůni – a co se s jedním nebo druhým dělá. Tento kontrast je načrtnut jen ve dvou verších, posílený o počáteční milostný motiv („...svému milému píseň mého milého...“), který ►

apeluje na čtenářovu empatii. Náhle však přichází rozčarování – a to nejen pohledem na pláňata, nýbrž celou soudní řečí, v níž Bůh promlouvá k vinici zklamaně, odtážitě a hrozivě (v. 3–7). Který vinař by však chtěl opečovávat planost vinice? Ztotožnit vinici s Izraelem je přitom výzva pro ztotožňování s církví, „novým Izraelem“, ale i tady je zapotřebí



jemná vykladačská práce. Jemná tak, že z Izajášova slova povede pečlivě linii do dnešní reality, ne však tak, že se nešťastné, smutné anebo jakkoli nepřijemné rysy začnou retušovat a kamuflovat. Jemné rysy duchovní bídý znamenají prostě jinou jemnost, než je jemnost vzniklá uhlažováním. Zapotřebí je tedy spíše jemná práce, kterou zná tradiční rytec nebo hodinář!

A to navíc nepřináší Píseň o vinici žádné první ani poslední slovo. Vlastně je hebrejská bible závrtná, protože není kamenným artefaktem, který jednoho dne spadl z nebe na zem (proto neexistuje nějaká její konečná verze). Je to literární celek, který vznikl po staletí, v těch staletích, kdy Bůh vedl Izrael jeho dějinami, v nich působil, a projevy jeho působení byly zapisovány, až se staly Písmem svatým. Závrtná je proto rozkošatěnost biblické řeči, plná nedohledné spousty jemných detailů, kontrast celku s drobnostmi, týkajícími se i jednotlivých písmenek. Neutopíme se s jemností zraku, vnímavosti i práce v takové spoustě? Proč asi Ježíšovi tolik záleželo na tom, abychom ani to jedno písmenko nepodcenili?

Nebyla v tom však úcta k Božímu slovu, která mu dává přednost před libovůli, s níž jednoho napadne to, a jiného zase ono? Brát je vážně znamená vnímavost, již se přiči halabalismus a neochota věnovat čas hledání Božího slova, ať už zní jakkoli, v jemných zákrutách biblické řeči. Boží hlas je „tichý, jemný“ (1Kr 19,12). A tak stejně jako jemné strojky neopravujeme sekýrou, ani jemnou biblickou řeč není radno uchopovat nahrubo, ať už sama vypovídá o jemném, či drsném. **Jiří Hoblík**

ROZHOVOR S JIŘÍM SCHNEIDEREM

Diplomaté se snaží sporům předcházet

Od osvícenství po současnost

Jiří Schneider (*1963) je člen synodní rady a bývalý diplomat. V letech 1995–1998 byl velvyslanec v Izraeli, mezi lety 2010 a 2014 působil jako první náměstek ministra zahraničí. Na jeho zkušenosti z diplomacie jsme se ho zeptali v následujícím rozhovoru.

Působil jste jako velvyslanec v Izraeli, můžete popsat své zkušenosti?

Do Izraele jsem přijel s rodinou koncem listopadu 1994, rok poté, co Jásir Arafat a Jicchak Rabin podepsali před Bílým domem „deklaraci principů prozatímní autonomie“, dojednanou v norském Oslo, a měsíc po podepsání mírové dohody mezi

Izraelem a Jordánskem. Doba velkých nadějí a očekávání, že se podaří během několika let dosáhnout konečné izraelsko-palestinské dohody. To se změnilo poté, co byl v listopadu 1995 premiér Rabin zavražděn. Stalo se to pár set metrů od naší ambasády, zažívali jsme tehdejší šok velmi bezprostředně. Během následujících měsíců, po sérii sebevražděných teroristických útoků, kdy byly zabity desítky Izraelců, se atmosféra v zemi úplně změnila. Volby v roce 1996 vyhrál tehdy poprvé Benjamin Netanjahu, a to pod heslem



„bezpečný mír“. Netanjahu sice pokračoval v jednání, ale vyhlídky na celkovou dohodu se ztrácely, definitivně je potom pohřbila tzv. druhá intifáda, když ztroskotala jednání těsně před koncem druhého volebního období amerického prezidenta Clintona v roce 2000. Za důležitou životní zkušenost z Izraele považuju setkávání s Židy původem z Československa. Po desetiletích, kdy byly vztahy mezi našimi zeměmi přerušeny, to byla vzácná příležitost potkat se s těmi, jejichž osudy byly do jejich odchodu do Palestiny a později do Izraele úzce a povytce tragicky provázány s naší zemí, kulturou a dějinami.

Musel jste dělat rozhodnutí, při kterých to „drhlo“ s vaší vírou a svědomím?

To je veliké téma. Rozumím té otázce tak, zda jsem neudělal nějaké rozhodnutí v rozporu s vírou a svědomím. V celém životě se snažím do takové situace pokud možno nedostat. Když jsem byl státní úředník, pomáhal mi zákonný rámec. Ale

v některých případech personálních rozhodnutí nebo posuzování citlivých otázek, jako například stanovisek k vývozu zbraní, k nimž jsem se musel vyjadřovat, jsem si uvědomoval, že potřebuji vodítko tam, kde zákon poskytuje jen obecné meze. Doufám, že jsem v tom obstál.

Jak hodnotíte současnou situaci v zemi a úvahy o zahrnutí části Západního břehu v okolí Jordánu do státu Izrael?

Dnes už málokdo mluví o „mírovém procesu“. Stále jsou cílem v souladu s usnesením OSN z roku 1947 dva státy, židovský a arabský, ale těžko si představit, jak toho dosáhnout v radikálně odlišné situaci o 73 let později. Proklamovaná anexe části Západního břehu, která je z hlediska mezinárodního práva okupované území a žije tam téměř půl milionu izraelských voličů, je politicky důležitá jak pro udržení těsné vládní většiny v izraelském parlamentu, tak pro biblicky fundamentální evangelikály, kteří jsou nadějí amerického prezidenta Trumpa před podzimmními volbami. Proto se o anexi nahlas mluví, ale daleko méně skutečně dělá. To neznamena, že k ní nedojde. Situace pro jednání o trvalém mírovém uspořádání by pak byla ještě zapeklitější.

Jeruzalém je krásné město, kterým kráčely nejen křesťanské dějiny. Co znamená pro vás?

Je to město doslova nabitě nejen historií, ale také náboženskými významy a symbolikou, dávno přesahující oblast Blízkého východu. Což je útěšné a zároveň výbušné. A nese to s sebou také rozbujelý byznys s turisty, takový takřka „náboženský průmysl“, známý z řady jiných, méně významných poutních míst. Z hlediska politického či diplomatického vyžaduje otázka uspořádání poměrů v Jeruzalému zvláštní přístup, kombinaci symbolických a zcela praktických ohledů. Donedávna většina zemí prakticky uznávala, že Jeruzalém je hlavní město Státu Izrael, ale formálně to nestvrdila přesunem svých velvyslanectví z Tel Avivu. Čekalo se na konečnou dohodu o statutu Jeruzaléma. Dnes už na ►

ni Američané nečekají. Během mého působení na ambasádě jsem zpočátku počítal, že se možná už můj nástupce bude do Jeruzaléma stěhovat, ale pak se výhled na diplomatickou dohodu zatemnil.

Kniha *Ó Jeruzaléme* (2018) barvitě popisuje vznik Státu Izrael a boje v Jeruzalémě. Po jejím přečtení si ale čtenář možná klade otázku, zda bude někdy možné vyřešit vztah Izraelců a Palestinců k oboustranné spokojenosti. Vidíte v situaci mezi těmito národy nějaký posun?

Od doby, kterou popisuje tato knížka, se mnohé změnilo, také charakter konfliktu je jiný. Jakýkoli myslitelný kompromis by určitě nebyl k plné a oboustranné spokojenosti. Ostatně ani jednostranný odchod Izraelců z Gazy v roce 2005 nebyl přijat bez výhrad a je dosud předmětem kritiky. A cesta k přijatelnému kompromisu je dnes daleko těžší než před dvaceti lety. Rád bych se mýlil.

Pracoval jste několik let ve středoevropské pobožce Aspen Institutu, což je nezisková organizace, snažící se o rozvoj spravedlivého, svobodného a nediskriminujícího přístupu ve společnosti. Čemu jste se věnoval, co vám to dalo?

Aspen Institute je platforma, prostor pro setkávání a interdisciplinární rozhovor lidí z různých oblastí života, kterým leží na srdci budoucí vývoj společnosti. Já se porozumění a spolupráci mezi různými obory lidské činnosti a perspektivám dalšího vývoje společnosti dlouhodobě věnuji. V Aspen Institutu jsem dostal jedinečnou příležitost být hybatelem nejen v českém, ale i v širším středoevropském rámci, spolu s našimi sousedy. V roce 2012 jsem byl u zrodu pražské pobočky jako člen dozorčí rady obecně prospěšné společnosti a od roku 2016 do letošního června jsem byl její výkonný ředitel. Našimi nejviditelnějšími projekty byla každoroční konference o směřování naší země a střední Evropy a pravidelná setkání nadějných osobností z politiky, podnikání, vědy, umění, nevládního sektoru.

V současnosti jste člen synodní rady.

Jaká je vaše agenda?

Přestože jsme si rozdělili oblasti, jimž se věnujeme, rád bych zdůraznil, že se vzájemně podporujeme a poskytujeme si zpětnou vazbu či korektiv. Já se starám o školy Evangelické akademie, především o záležitosti, které jsou odpovědností zřizovatele a v nichž nemůžeme naše školy nechat „ve štychu“. V případě dvou škol se už pár let snažíme zajistit odpovídající prostory. Nakonec se souhlasem



synodu připravujeme stavbu nových budov, což znamená řadu jednání s příslušnými institucemi státní správy a samosprávy. Za synodní radu jsem člen představenstva Jeronýmovy jednoty, kde se snažím zúročit své „inženýrské“ a další zkušenosti z fungování a řízení rozličných institucí. Nu a jako církevní hudebník a sborový kantor se podílím na přípravě nového zpěvníku.

Pracuje synodní rada opravdu v takové symbióze? Šest lidí ve vedení instituce může mít často odlišné názory...

Zajisté máme různé pohledy a názory. Ale nejen, že se respektujeme, snažíme se taky zpravidla dojít ke shodě nebo své argumenty aspoň dobře pochopit. Někdy to chvíli trvá, ale docházíme tak k závěrům, k nimž jen občas někdo uplatní výhradu a zdrží se hlasování, ale nikdo nemusí být ostře proti.

Jak jemně a diplomaticky řešit citlivé spory, jako například personální problém v Bratrské škole, který nedávno proběhl

i médií? Co si může diplomat dovolit? Jak se má vlastně chovat?

Myslím, že se to není výsada diplomacie, to se týká každé pozice, odpovědné za nějaký pracovní tým. Diplomaté jsou ti, kdo se snaží sporům předcházet, komunikovat a udržovat atmosféru důvěry. Je třeba naslouchat a citlivě vnímat signály nesouladu a možných konfliktů. To se nám jako zřizovateli v případě krize v Bratrské škole (a mně osobně jako někomu, kdo má školy „v referátu“) nepodařilo. Obrazně řečeno, hasit požár vyžaduje daleko víc úsilí než mu předejít. My jsme „hasili“ v době, kdy byla omezená komunikace kvůli koronaviru.

Volební období synodní rady se blíží ke konci. S čím jste spokojen?

Jsem spokojen a jsem vděčný za velkou důvěru a otevřenost, které vůči sobě navzájem s dalšími členy synodní rady máme. Není to vůbec samozřejmé a pomáhá nám to společně překonávat a řešit obtížné situace, které se ani církvi nevyhýbají. Jsem rád, že se v církvi snad dostalo více pozornosti školám Evangelické akademie. Ve svobodných poměrech jsme se v devadesátých letech pustili odvážně do diakonie a školství, je tu vidět 30 let obrovské práce, ale je třeba o obě tyto oblasti nadále pečovat a propojovat se společenstvím našich sborů a zvěstí evangelia.

Co byste raději udělal(i) lépe, osobně i jako celý tým?

Zpětně si uvědomuji, že finanční a správní záležitosti a tím spojená odpovědnost po odluce od státu doléhají daleko intenzivněji na bedra synodní rady a ústřední církevní kanceláře a vyžadují potřebné znalosti a zkušenosti. A přitom jde o věci služebné. Méně času pak nám někdy zbývá na to podstatné.

Mohl byste být konkrétnější v tom, jaké záležitosti nejvíce synodní radu zatěžují?

Finanční odluka od státu na církevní ústředí přenesla starosti, o které se od roku 1949 staral stát, naposledy ministerstvo kultury. Ve správě financí a majetku se nemůžeme na nikoho vymlouvat. Na jednání synodní rady často končí problémy, které se nepodařilo vyřešit na místě. Jsme často ta instance, kde se řeší průšvihy a maléry, a to zatěžuje. Ale nestěžuji si, to jen když se ptáte...

Máte v plánu ucházet se o místo v synodní radě i v dalším funkčním období?

Dosavadní práci v Aspen Institutu jsem byl schopen se závazky vůči synodní radě skloubit mimo jiné proto, že jsem měl pracoviště ve stejné ulici. Budu-li navržen, budu o kandidatuře uvažovat také v kontextu své další práce.

Rozhovor připravil Jan Kirschner

Foto: archiv respondenta

POHLED TEOLOGA

Křesťanský život mezi ostrými lokty a slaboštvím

Jak vycházet s lidmi ve sboru

Kdy si mě zaujala kniha s provokativním názvem: *Hodné holky se dostanou do nebe, zlobivé kam chťejí*. Přiznám se, že jsem ji nikdy ani neotevřel, takže nemám nejmenší tušení, jestli skutečně po-

skytuje (ženám) spolehlivý návod, jak se v životě dostat tam, kam potřebují. Předpokládám ale, že autorka na „hodné holky“ pohlíží spíš s politováním: sice svým chováním splňují to, co od ►

nich tradiční křesťanská morálka očekává, a je tedy pravděpodobné, že skončí v nebi, ovšem zde na zemi nemohou s žádnou zárnou kariérou počítat.

Co ale znamená „být hodný“? Řecké slovo *chrēstotēs*, které se stalo inspirací pro téma tohoto čísla, nám žádné velké upřesnění nepřinese, naopak nám významové pole ještě víc rozostří a věc zkomplikuje. Ve slovnících najdeme následující škálu možných překladů: dobrotivost, dobrosrdečnost, vlídnost, laskavost, prospěšnost, jemnost, něha, mírnost, zdvořilost, příjemnost, poctivost... a nejspíš by se dalo ještě pokračovat. Tyto vlastnosti či postoje jsou ovšem, jak naznačuje výše uvedený knižní titul, dosti dvojsečné. Na jedné straně je od druhých vyžadujeme, třeba od prodavaček nebo úředníků, na straně druhé se jejich nositel vystavuje podezření, že je slabošský, utápnutý ňouma, který na sobě nechá stípat dříví, nikdy se neozve, každému přitaká, vyhýbá se konfliktům – zkrátka: je „moc hodný“. A na svou dobrotivost nakonec doplatí, protože si s ním každý bude dělat, co se mu zlíbí. Jinými slovy: Je výtečné, když jsou ke mně ostatní přívětiví, ale já si raději půjdu za svým cílem tvrdě, abych v životě něčeho dosáhl.

Zdá se, že křesťanské sbory, jimž apoštol Pavel adresoval své dopisy, byly všechno jiné než oázy mírnosti. Dříve než Pavel vyjmenuje ovoce Ducha, mezi něž řadí také zmíněnou laskavost, uvede skutky „těla“, které nejspíš byly mezi tehdejšími bratry a sestrami běžná realita. Patří sem mimo jiné rozbroje, hádky, rozpory či rozkoly, které mohly sbory zcela rozvrátit. Proto před nimi apoštol důrazně varuje.

Jaké jsou v tomto ohledu sbory naše? Těžko vynášet jakékoli zevšeobecňující soudy, již proto, že jsme církev velice pestrá – nejen názorově, ale také atmosférou, která v jednotlivých sborech panuje. Přesto si troufám tvrdit, že mnoho členů naší církve oceňuje právě to církevní klima, které je jiné, než jaké zakoušíme v obvyklém „drsném“ světě: v práci, na úradech, v politice, v byznysu, v dopravních prostředcích a často žel také ve vlastních rodinách. Někdo možná namítne, že tím sbory budují jakési bubliny bez vztahu k realitě. Ale na věc se dá dívat také jinak: Nemá být právě jedním z podstatných

úkolů církve vytvářet alternativní komunitu, kde platí jiná pravidla? Tedy kde vládne ohleduplnost a uctivost, kde se jeden druhého nesnaží vytlačit a zlikvidovat, kde se věci řeší dohodou, a ne z pozice síly, kde je místo také pro lidi slabší a neprůbojně? Jsem vděčný za to, když se nám daří takové „ostrůvky pozitivní deviace“ vytvářet. Ovšem ještě raději jsem, když křesťanská pravidla hry dokážou křesťané přenést také do ostatních vztahů, mimo kostel, a své okolí jimi ovlivňovat.

Daří se nám ale skutečně taková společenství vytvářet? Částečně jistě ano, ale musíme si zároveň dávat pozor na to, jakým způsobem jsou ohrožována. Zdá se mi – a opět je to jen můj subjektivní názor, nepodepřený žádnými výzkumy, že nebezpečí hrozí takřkajíc z opačné strany, než je to „ve světě“. V našich sborech totiž nejspíš nebývá tím největším problémem hrubost, ostré lokty, bezohlednost či otevřeně projevované nepřátelství, ale něco jiného: špatně pochopená mírnost. Taková mírnost je v zásadě pokrytectví, nucená přívětivost a vlídnost za každých okolností, i tehdy, kdy by bylo na místě vyjádřit nesouhlas a třeba projevit i tu negativní emoci.

Nejsem si jist, zda křesťanské prostředí například dostatečně motivuje děti k tomu, aby dokázaly obhájit svůj názor, přesvědčit o něm ostatní, aby byly v důležitých věcech zásadové, měly zdravou sebedůvěru. Tyto schopnosti jsou často mylně zaměňovány s agresivitou a arogancí, a přitom je každý člověk potřebuje, aby úspěšně čelil náročným výzvám, které život přináší. Dají se pro ně najít nějaké vhodné biblické příběhy?

Pro začínající faráře může být značně překvapivé, že důležitou součástí jejich práce není jen zvěstovat evangelium, ale také vytvářet prostor, v němž se otevřeně pojmenují a řeší různá napětí, prostor pro moderaci rozhovorů mezi skupinami ve sboru s rozdílnými názorovými proudy či pro zvládání osobních ambicí výrazných jednotlivců. Falešná mírnost se tváří, že nic takového neexistuje, a tak se ožehavá témata obloukem obcházejí, problémy se zametají pod koberec, nanejvýš se probírají kdesi v zákulisí. Výsledkem ovšem není přátelská a milá atmosféra, ale pravý opak: Neře-

šené neshody přerůstají ve vážné konflikty, v nichž nakonec vítězí ti „nemírní“, tedy silní, dominantní a drzí, kteří spolehlivě umlčí všechny ostatní. Také samotné zvěstování může být falešnou mírností poznamenáno: Z kázání se stává krotké a bezzubé pohlázení po duši, aby náhodou někoho neurazilo a někdo si je nevzal osobně. Někteří duchovní navíc cítí potřebu s každým jednat raději až servilně, protože se obávají, že by mohli svou nevhodnou upřímností někoho z kostela vyhnat.

Ježíš kdysi řekl: Já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou; a tomu, kdo by se

kazatelně, doporučím raději rodičům, aby přišť zůstali se svými ratoletmi na chodbě a poslouchali kázání z reproduktoru, nejsem už mírný já sám, ale „donutím“ fakticky k mírnosti někoho jiného. Když staršovstvo rozhodne podpořit ze sociálního fondu hodně hlasitého zájemce, bude to sice rádobý laskavé gesto, ale ve skutečnosti bude nefér vůči někomu, kdo příspěvek potřebuje naléhavěji, ale neumí si o něj říci. Řešení podobných problémů s sebou nevyhnutelně nese riziko, že se nevyhoví všem, někdo musí být odmítnut a bude zklamán.

Ježíšovy zásady tedy můžeme uplatňovat pouze v čistě osobních záležitostech, na úrovni já-ty.



s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť. Kdo tě donutí k službě na jednu míli, jdi s ním dvě. Kdo tě prosí, tomu dej, a kdo si chce od tebe vypůjčit, od toho se neodvracej. Jak tyto výzvy aplikovat ve sborovém životě? Máme se snažit každému vyhovět, nikoho neodmítnout, byť by přišel se sebevíc zběsílým požadavkem? Máme se trvale usmívat i na toho, kdo umí druhé jen odsuzovat a shazovat? Máme mlčet, když se děje vůči někomu nespravedlnost?

Především je zapotřebí si uvědomit, v jaké souvislosti Ježíš hovoří: Když tobě se něco takového stane. Vychází ze situace, která nastala výhradně mezi mnou a někým druhým. Ve své reakci proto nesu odpovědnost pouze sám za sebe a za svůj vztah k dotyčnému. Jinak je to ale v případě sborového společenství: Zde je v sázce soužití mnoha lidí, a moje chování vůči druhému má proto přímý dopad také na ostatní. Když například vyhovím stížnostem lidí, kteří se cítí být rušeni dětmi v kostele, a místo abych jim doporučil sednout si blíž ke

Avšak i tam má ústupnost svoje meze. Komentáře k tomu zmíněnému Ježíšovu výroku obvykle říkají: Jde o to nenechat se strhnout ke zlu, nepřistoupit na roli protivníka. Přehnaná mírnost či naivní vstřícnost ve skutečnosti nechává protivníka triumfovat: Jako bychom tomu, kdo nás uhodí do pravé tváře, nenastavili i druhou, ale utekli před ním. Přemáhat zlo dobrem neznamená zlu ponechávat volnou ruku, ale právě je zastavit – jenže jiným způsobem než eskalováním násilí. To je ve skutečnosti jeden z nejnáročnějších úkolů – nedat prostor tomu zlému, které cíhá nejen u dveří každého z nás, ale i před kostelními vraty.

A tak se celý život učíme balancovat mezi vstřícností a vymezením hranic, mezi ochotou ke kompromisu a důsledností, mezi laskavostí a upřímností, mezi láskou k bližnímu a láskou k sobě samému. Díky Bohu se přitom smíme spoléhat nejen na své psychologické schopnosti, ale také na Ducha svatého a jeho dary. **Ondřej Kolář, Foto: @Benfoto**

Prívětivost, vlídnost a jazykověda

Zdvořilost nemusí být vždy to pravé

Jazykověda nemá vlastní teorii přívětivosti či vlídnosti, nabízí ale zajímavý pohled na některé jejich jazykové a komunikační souvislosti. Může nás například zajímat, jak česky hovořící lidé o přívětivosti, vlídnosti nebo třeba laskavosti mluví a co by to mohlo vypovídat o způsobu, jak o daných jevech přemýšlejí. O velmi abstraktních jevech totiž často hovoříme metaforicky podobně jako o věcech konkrétnějších, které si umíme lépe představit. Vlídnost či přívětivost jsou tak někdy ztvárněny podobně jako předměty, které můžeme mít, dostat, které nám jsou dány a které mají fyzické rozměry (např. jsou obrovské). Lze o nich ale mluvit i jako o světle či energii (z někoho září či vyzařuje) nebo o síle, která dokáže něco vykonat (např. obrazně otvírat dveře). Člověk pak může být pomyslná nádoba, kterou vlídnost naplňuje, ale může se stát i jejím ztělesněním (být vtělená vlídnost, vlídnost sama). Důležité se také zdá odlišení opravdové vlídnosti či přívětivosti od podob falešných, hraných, strojených. A nápadné je, že dnes možná častěji než o přívětivosti jako o kvalitě spojené s lidmi hovoříme o uživatelské přívětivosti různých aplikací a zařízení.

Vztahy skrze jazyk

Můžeme se také ptát, jak souvisí přívětivost či vlídnost s naší komunikací s druhými lidmi. Kde by se mohly nejlépe projevit? Pro podobné úvahy je důležitým východiskem skutečnost, že za komunikaci můžeme pokládat téměř vše, co říkáme a děláme (i když třeba mlčíme, něco tím sdělujeme), a že vzájemně nesdílíme jen různé „věcné“ informace, ale „domlouváme“ se (aniž si to často uvědomujeme) i o tom, jak vidíme sebe, co si myslíme o druhém nebo jaký je náš vzájemný vztah. Myslím, že právě v těchto oblastech se může vlídnost či přívětivost bohatě uplatnit – třeba jako citlivost a ohleduplnost vůči tomu, jak

sám sebe vidí druhý, ale možná i trochu jako tolerance k tomu, když někdo naruší můj vlastní obraz, a také v podobě péče o vzájemný vztah.

K budování vzájemného vztahu má jazykověda jedno zajímavé pozorování. Víme totiž, že lidé se při delším kontaktu často vzájemně (a většinou nevědomky) přibližují v tom, jak používají jazyk, jaká volí slova, ale třeba i gesta nebo tempo řeči (nápadné to bývá např. v situacích, kdy dospělí mluví s malými dětmi nebo u dlouholetých přátel). Podobné citlivé přiblížení jednoho k druhému bývá mluvčími



vnímáno jako projev souladu a může přispívat ke zdárnému průběhu komunikace (pokud se tedy vzájemně nepřiblížíme v nějakých projevech negativních, například při hádce). Kdo tuto schopnost přiměřeně ovládá, může jistě být snáze vnímán například jako vlídný.

Ohled na druhého se výrazně projevuje ve zdvořilosti, i když funkce zdvořilosti v našem životě je širší. Jazykověda obvykle uvádí, že zdvořilost nám dává vodítka v situacích, které by se mohly stát konfliktními, a pomáhá nám tak, abychom konfliktům předešli nebo je utlu-

mili. Různých složitějších situací přitom známe z každodenní zkušenosti mnoho – může to být např. sdělování kritiky, omluva, ale třeba i nabídka pomoci, její odmítnutí nebo oslovování osob, které neznáme. Zdvořilostní pravidla nám nabízejí různá doporučení, pomáhají nám také určit, kdo je v dané situaci „důležitější“ a podle něhož by se řešení (např. rozhodnutí o tom, zda si budeme tykat, nebo vykat) mělo řídit (jak víme, v českém prostředí to bývá žena, starší nebo společensky váženější osoba).

(Ne)hrát podle pravidel

Důležité je, že zdvořilostní pravidla se nabízejí, ale zároveň máme vždy možnost rozhodnout se jednat jinak a porušit je. Někdy je takové porušení i vítáno, někdy nás ale druzí mohou vidět jako nezdvořilé a můžeme se jich nepříjemně dotknout. Objevují se také situace, ve kterých nám současná pravidla nejsou dostatečnou oporou nebo pro něž se zdvořilost nehodí (například když potřebujeme někoho varovat před rychle se blížícím nebezpečím).

V podobných případech hodně záleží na našich zkušenostech, naší citlivosti – a možná i vlídnosti či přívětivosti? Zdvořilost také nemusí být vždy jen „dobrá“. Může se někdy stát pouhou vyprázdňenou formou (např. nařízené tykání všech všem v nějaké firmě se nemusí pojít s tím, že mezi všemi je přátelský nebo symetrický vztah) a předstíraná zdvořilost může skrývat různé negativní jevy, třeba manipulaci. Trvat na zdvořilostních pravidlech může někdy působit odtahující a přehnaná zdvořilost může obtěžovat (nebývá nám např. příjemné, když se někdo příliš dlouho a složitě omlouvá za nedůležité pochybení). A naopak nezdvořilé chování může mít různé příčiny, nemusí nutně naznačovat nedostatek vlídnosti.

Myslím, že zdvořilé chování by mohlo zvýšit pravděpodobnost, že nás druzí budu přijímat pozitivně a vnímat jako vlídné a že vlídnost nás snáze vede k ohleduplnosti a k zdvořilému chování. Rozhodně však nemůžeme mezi zdvořilost a vlídnost či přívětivost položit rovnítko.

Lucie Saicová-Římalová, lingvistka

a vysokoškolská pedagožka, Foto: Daniela Ženatá

POHLED LITERÁRNÍHO VĚDCE

Může poezie kultivovat?

Literatura jako zdroj jemnosti

Jistě ano, otázkou spíše je, jak přesně rozumět slovu „kultivovat“ a čím je v tom poezie zvláštní a jedinečná ve srovnání s románem, jinými druhy umění, ale také s filosofií nebo třeba historií.

Spory kolem výchovy pomocí poezie nebo obecněji vlivu poezie jsou staré. Archaická řecká lyrika měla své rituální pozadí, které ostatně najdeme i v tragédii (v níž byly důležité lyrické sborové party). Rituálem můžeme volněji rozumět společenskou instituci, která pro účastníky uváděla důležitou společenskou událost – vstup mezi

dospělé, svatební obřad, náboženské příležitosti, a tedy utvářela člověka pro život v obci. Tato poezie byla orální, a proto celkem pochopitelně svázaná se společenskými situacemi. V době o něco pozdější Platón kritizoval básníky za to, že nekontrolovaně manipulují s emocemi a porušují racionální řád obce. Tím poezii přiznával schopnost silně působit, ale zároveň tvrdil, že toto působení může být škodlivé, že filosof jako rozumný správce obce nedokáže oddělit dobré a špatné účinky poezie (a proto je nutné básníky vyhostit). V Řecku, a především ►

ve starém Římě byla poezie součástí výuky a tato tradice vydržela až do začátku 20. století – básně klasiků byly materiál, na němž se žáci učili mluvený a psaný projev, rétoriku.

Dnes si podobné otázky patrně klademe v jiných souvislostech a hledáme za nimi něco jiného. Poezii si spojujeme především se soukromou sférou a s osobní četbou, nikoli s institucemi. Školní výuka ostatně od poezie spíše odrazuje. Jedním z nejdůležitějších příkladů o přítomnosti poezie v našem životě jsou básničky pro děti – velká část dětí se v určitém věku učila jazyk na základě



různých říkaček, často z knih Josefa Lady. To je evidentní příklad kultivace pomocí poezie, a dokonce by se dalo říci, že tam, kde chybí, mají děti sklon podobně zacházet i s běžnou řečí – jako s říkačkou, kterou si do omrzení opakují. Tato funkce poezie, tedy ovlivňovat pomocí opakování, nemusí s věkem mizet, jen ji možná více přebírají písně (v minulosti mezi písní a básní takový rozdíl nebyl), možná jiná média. Slovo ovlivňovat je tady výstižnější než kultivovat – jistě si dokážeme představit i negativní vliv některých projevů. Je tedy opravdu potřeba nějakého „Platóna“, aby oddělil dobře a špatně působící poezii?

Vezměme to ještě z jiné stránky. Čtenáři poezie vědí, že dobrá báseň dokáže změnit náladu, může rozesmutnit, rozeselit, podnítit k zamyšlení.

Pod slovem kultivace si ale představujeme trvalejší účinek, který nepomine s chvílí. K němu by patřilo ono dětské opakování, jazyk kultivující. V dospělosti je to však pochopitelně jinak. Ne

každý čte poezii a ne každá poezie má tak zřejmý vliv. Soukromá četba, kterou si s poezií spojujeme asi nejvíce (nebo to tak donedávna bylo), je výsledek dlouhého procesu, v němž hrál roli přechod od orální k písemné kultuře, knihtisk a rozšíření gramotnosti, ale také to, že ve svém životním čase máme čas volný, kdy můžeme (ale nemusíme) zcela dobrovolně číst. V tomto zvláštním čase nemusí platit platónské dilema dobré a špatné poezie. V této intimní sféře se čtenář dokáže setkat i s poezií, která popírá nebo přesahuje normy – pokud to činí neobratně, čtenáře patrně nepřesvědčí, nenajde si k němu cestu, pokud naopak ano, popření normy se při tomto čtení stává spíše věcí k přemítání než k následování. Budeme-li číst anglické metafyzické básníky nebo Angela Silesia, najdeme řadu paradoxních obrazů a tvrzení, které protirečí společné normě, a přesto není jejich účinek „špatný“, slova v nich působí jako médium proměny našeho myšlení, naší osobnosti, a z takové četby můžu vystoupit jako někdo jiný (třeba i nepatrně), protože jsem díky básni zahlédl skutečnost složitější a obsáhlejší než obvykle.

A čím je podobné působení poezie svébytné? I román na mě může působit podobně – dovést mě k přemítání o věcech života s jistým ponořením a zároveň odstupem. Stejně tak film a jiné umění. Jedinečnost básně může spočívat v tom, že její slova nejen čtu a její text pozoruji na stránce, ale také ji vyslovuji. A v té chvíli přijímám velmi niterně cizí hlas. Jako by někdo jiný promlouval mými ústy nebo mi kladl na rty svá slova. Ale nejen to. Představme si, jak formulujeme myšlenky, vyjadřujeme názory: Chvíli přemítám, pak dám dohromady pár slov a nakonec je pronesu nebo napíšu. U básně je to ale naopak – nejprve slova slyším nebo čtu, pak je vyslovuji a nakonec zasahují do mých myšlenek. Vzpomeňme, jak si při učení obtížné věci říkáme nahlas. Báseň, i když ne asi každá, jde právě touto cestou, přivádí jazyk do naší nejintimnější blízkosti, dovoluje slovům sestoupit do duševních hloubek, které jsou nám jinak nepřístupné, a dává nám věci vidět jinak, jako bychom uvnitř sebe na chvíli byli někdo jiný.

Josef Hrdlička,

literární vědec a vysokoškolský pedagog

OTÁZKA NA TĚLO

Co nás odnaučuje jemnosti?

Hrubé záplaty na hrubých pytlech. Pocit slabosti, nespravedlnosti, únavy, bezmoci a vzteku, když si sama sebelitostivě připadám jako „příliš citlivá“ a „naivní“ potrefená husa nebo je mi okolím doporučováno, abych jemnost „ve vlastním zájmu“ potlačila, abych protřela a přiostrila. Dodám, co mě učí a přivádí zpět: Inspiruje mě, když je někdo jemný a zároveň silný. Snažím se o takových lidech přemýšlet a říkám si, že jemnost má vrozenou každé lidské mládě, ale pěstovat si ji cíleně, tříbit a žít ji v sobě promyšleným způsobem tváří v tvář získaným životním kotrmelcům a při vědomí všech možných spletností světa, to je umění a velká síla.

Klára Schneiderová



Myslím, že to je hrubost, se kterou se setkám v nějaké výrazné podobě. Na projev hrubosti asi většinou nedokážu reagovat jemně. Dalším důvodem může být spěch a stres, to pak dělám jen to nejnnutnější a jemnost vnímám jako přidanou hodnotu, na kterou v tom spěchu není čas. Jako poslední důvod mě napadá rozčilení – když jsem rozčilený, jemný být nedokážu.

Lukáš Klíma

Předně asi záleží na tom, jak si jemnost definujeme. Já mám třeba jemnost spojenou asi především s chutí, se sladkostmi. A ač mám sladkosti rád,

v jednání sladkost a přílišnou uhlazenost rád moc nemám. To raději přímost a otevřenost, byť někdy i trochu drsnější. Ostatně dle Ježíšových slov nejsme cukrem, ale solí země. Navíc synonyma uváděná ke slovu jemnost jsou skutečně velmi široká. Najdete mezi nimi mělkost, poddajnost, pohodlnost, uhlazenost, strojenost, ale také laskavost, mírnost, vlídnost. Od těch prvních se celkem rád nechám odvést, od těch druhých asi hlavně v případě hulvátství, neurvalosti či právě uhlazeného, strojeného jednání, které je však jen falešná „hra“.

Zvonimír Šorm

Jde o to, co jemností vlastně myslíme. Něhu, citlivost, ohleduplnost, otevřenost pro jemné rozlišování? Jemnost duše, a tedy potřebu jít do hloubky bez verry zélótů? Jemnost ducha, a tedy chování aristokrata, který při společném obědě nekouká do mobilu a nejí celé jídlo pouze lžící? Jemnost těla, v němž se snažím krotit energie svých vášní, abych sobě a druhému nepřipadal jako zvíře? Od jemnosti mě odvádí únava, bolest, splín, neúspěch a beznaděj. Když se nedaří, člověk hrubne, aniž by chtěl. Modlím se o jemnost? Aby ne! Hrubost je cesta do pekel.

Zdeněk A. Eminger

Je jemnost něco, co je hodnota samo o sobě? Promyšlel jsem, co je pro jemnost nutné a došel jsem k tomu, že k ní je třeba mít cit. A to cit k druhému člověku (vzpomněl jsem si přitom na *Píseň o lítosti* Viktora Fischla). Jemnost a citlivost jsou pro mě téměř záměnné pojmy – a pak už vnímám jemnost jako vlastnost velice důležitou. A odvádí mě od ní nejvíce pocit bezmoci a z něj plynoucí zloba. To by se ve mně jemnosti nedořezal...

Jiří Ort

JPI

SYNODNÍ RADA

Z titulů projednaných synodní radou 16. 6. , 30. 6. a 21. 7. vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada potvrzuje volbu bratra Otakara Mikoláše za seniorátního faráře Moravskoslezského seniorátu na pracovní úvazek ve výši 30 %.

SR zřizuje místo pastoračního pracovníka ve sboru v Přesticích na pracovní úvazek ve výši 50 %. Zároveň pověřuje bratra Kryštofa Veselovského jako pastoračního pracovníka sboru v Přesticích na pracovní úvazek ve výši 50 %.

SR přijímá návrh sestry Debory Hurtové na ukončení zaměstnaneckého poměru v církvi dohodou a souhlasí s ukončením jejího zaměstnaneckého poměru ke dni 31. 8. 2020.

Vikariát

Synodní rada souhlasí s rozšířením Komise pro vikariát a jáhenskou praxi a jmenuje sestry Danielu Zapletalovou Grollovou a Markétu Slámovou členkami komise k 1. 7. 2020.

Jeronýmova jednota

Na základě usnesení synodu je možné čerpat volné finanční prostředky, umístěné ve fondech pro poskytování krátkodobých finančních půjček farním sborům, které obdrží investiční dotace z fondů EU. Představenstvo Jeronýmovy jednoty obdrželo žádost farního sboru v Hranicích o pomoc

s profinancováním projektu přístavby ke kostelu. SR souhlasí s poskytnutím půjčky na profinancování projektu sboru v Hranicích ve výši 4 746 228 Kč z finančních prostředků, deponovaných na účtu Jeronýmovy jednoty.

Synodní rada bere na vědomí vyjmutí objektu č. p. 37 včetně parcely č. 1565/3 z ústřední evidence nezcizitelného majetku sboru v Telecím. SR bere na vědomí vyjmutí objektu č., p. 162 z ústřední evidence nezcizitelného majetku sboru v Javorníku u Jeseníku.

Výchova a vzdělávání

Synodní rada bere na vědomí rezignaci Daniely Bednařikové na předsednictví a členství v Poradním odboru pro práci s dětmi.

SR schvaluje pro rok 2020 podporu pobytů pro osoby s postižením, dětských táborů a Sjezdu mládeže z prostředků pro přímé financování osvědčených projektů povšechného sboru v celkové výši 500 000 Kč.

Ekumenické vztahy

Generální tajemník Společenství evangelických církví v Evropě (GEKE) Mario Fischer informuje o jednání rady GEKE 26. 6. 2020. Rada reflektovala situaci v době koronaviru, výtěžek velikonoční sbírky byl k 5. 6. 93 236 € (ČCE poslala 3 000 €) a sbírka posloužila jako humanitární pomoc v Aleppu a na Lesbu k nákupu medicínských a ochranných prostředků. Rada také potvrdila změnu anglického

názvu společenství z *Community* na *Communio*. Byl přijat nový člen – Evangelická luterská církev na Islandu. Rezignoval prezident GEKE Gottfried Locher, na jeho místo dočasně nastoupil John Bradbury, doplňovací volba bude v r. 2021.

Světový luterský svaz oslovuje vedení členských církví pastoračním listem, který obsahuje několik rad a povzbuzení, jak být v době nových výzev a změn nablízku potřebným a jak pracovat s důsledky pandemie. Dopis je k dispozici v anglickém jazyce na www.lutheranworld.org.

Synodní rada s politováním přijímá na vědomí záměr manželů Sinclairových vrátit se do Skotska ke konci roku 2020, tj. o rok dříve, než plánovali. David Sinclair působí od r. 2018 v Ústřední církevní kanceláři na oddělení ekumenických a zahraničních vztahů jako misijní pracovník.

ÚMRTÍ

Dne 14. července zemřela ve věku 80 let **Drahoslava Freitingerová** (roz. Taschnerová), vdova po faráři Pavlu Freitingerovi starším (1944–2000). Ten dlouhou dobu působil ve sborech v Domažlicích a v Plzni-Korandově sboru.

TEMATICKÝ ROK

Rok zbožnosti

Až do konce roku 2020 nás provází celocírkevní téma zbožnost, které pro letošní rok schválila synodní rada.

Tématu se věnoval letošní farářský kurz, od září pro vás plánujeme zpřístupnit Komenského „studnici osobní zbožnosti“ – dílo *Praxis Pietatis*, které k nám i po stovkách let mluví neuvěřitelně aktuálně.

A konečně během koronavirové krize se začala naše českobratrská evangelická zbožnost objevovat v celé své šíři. Množství laických modliteb, farářských úvah ze všech koutů Česka, bohatství pobožností i písní, programy pro děti... To vše v různých pojetích, s různými důrazy. Pestrost zbožnosti v praxi.

ZBOŽNOST TÉMA ROKU 2020



Všechny materiály pro vás shromáždíme na www.e-cirkev.cz, neváhejte nahlédnout. Budeme také rádi, když svými postřehy, materiály a nápady sami přispějete.

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ

Modlitba za domov 2020

Při příležitosti založení Československé republiky se bude v den státního svátku 28. října 2020 od 15:00 hodin konat v Praze již čtrnáctý ročník kulturně duchovního festivalu pro celou rodinu Modlitba za domov. Hlavním hudebním hostem bude Václav Neckář a skupina Bacily pod vedením Jana Neckáře. Místem konání Modlitby za domov bude Husův sbor ve Vršovicích (Moskevská 34/967, Praha 10 – Vršovice).

EKOLOGIE

Do kostela na kole potřinácté

Poradní odbor pro otázky životního prostředí při synodní radě Českobratrské církve evangelické, Česká křesťanská environmentální síť a Ekologická sekce České křesťanské akademie vyhláší již 13. ročník projektu Do kostela na kole. Smyslem ►

této celorepublikové ekumenické snahy je propagovat cyklistickou dopravu, která je, stejně jako pěší chůze, šetrná k životnímu prostředí. Letošní ročník se uskuteční 19.–20. září 2020, připojit se může každý. Více informací na www.dokostelanakole.cz.

CÍRKEVNÍ ARCHITEKTURA

Konference o potenciálu církevních staveb

V sobotu 24. října se v evangelickém kostele v Hodslavicích uskuteční konference o potenciálu církevních staveb. Vystoupí evangelický farář Maroš Klačko, architekti Marek Štěpán a Jakub Filip Novák či římskokatolický kněz z Neratova Josef Suchár. Začátek je ve 14 hodin.

SJEZD MLÁDEŽE

Evangelická mládež se letos sejde ve Vsetíně

Ve dnech 25.–28. 9. se koná každoroční Sjezd (nejen) evangelické mládeže, který pořádá Celocírkevní odbor mládeže spolu s oddělením mládeže Ústřední církevní kanceláře. Letošním místem konání je Vsetín, účastníci se budou zamýšlet nad tématem Konec? Začátek! Těšit se mohou například na slam poetry Anatola Svahilce, koncert skupiny Safe-nat Paneach nebo workshop s Pastoral Brothers. Chybět samozřejmě nebudou ani bohoslužby. Podrobnější informace jsou dostupné na www.sjezd2020.cz.

PRAGUE PRIDE

Ekumenické bohoslužby pro LGBT+

V rámci letošního ročníku Prague Pride se konaly ekumenické bohoslužby v evange-

lickém kostele u Martina ve zdi. Na jejich přípravě se podílel spolek Logos, ekumenické společenství LGBTQ věřících, jejich rodin a přátel, které se schází v evangelickém kostele v Praze-Kobylicích.



Shromáždění v předvečer zahájení Prague Pride 2. srpna vedl evangelický farář Karel Müller. „Chtěl bych se na tomto místě omluvit za všechny křesťany a všechny kazatele, kteří šíří nenávisť – to nemá s křesťanstvím nic společného,“ prohlásil Müller.

Nedělní bohoslužby 9. srpna pak vedla farářka Církve československé husitské Martina Viktorie Kopecká. Ty byly věnovány rozmanitosti života a stvoření a díkuvzdání za ně.

Foto: archiv Logos

SYNOD

Konání 35. synodu Českobratrské církve evangelické

Ve dnech 17.–19. září 2020 proběhne 2. zasedání 35. synodu naší církve. Letos se bude konat v Komunitním centru Matky Terezy na pražském Jižním Městě. Původně se měl synod uskutečnit již v květnu, ale kvůli koronavirovým opatřením byl přesunut na náhradní termín.

I v letošním roce chystají členové redakce, Jiří Hofman a Adéla Rozbořilová, online přenos z jednání, který můžete sledovat na webu synodu www.synodce.cz. Na stejném místě naleznete také podrobný program letošního zasedání.

VÝSTAVY

Expozice připomínají pokus o likvidaci klášterů před 70 lety

Ústav pro studium totalitních režimů uvádí výstavu *Nebe bylo plné hvězd*, která připomíná sedmdesáté výročí nechvalně proslulých událostí, zvaných „K“ a „Ř“ – komunistického pokusu zastavit na našem území život řeholních společenství.

Výstava přibližuje charakteristické události řeholního života v padesátých letech – od zaměstnávání bratří či sester při „budování socialismu“ až po vynalézavé způsoby, kterými se v nesvobodném prostředí udržoval duchovní život.

Výstava je k vidění od 9. srpna do 31. října 2020 v klášteře Želiv.

Podobné téma zpracovává virtuální výstava Národní knihovny s názvem *Akce K: Zkáza klášterních knihoven*, která „která

běží“ již od dubna. Navštívit ji je možné na adrese <https://exhibition.indihu.cz/view/akce-k/>.

ustr.cz/ARo

OZNÁMENÍ

Výuka hry na varhany pro seniory

Je vám 65+ a hráli jste někdy na hudební nástroj? Na klavír nebo varhany – a třeba jen pro sebe, pro radost? Můžete to zkusit znovu a procvičíte si svoje prsty, mysl, ale i nohy.

Od září 2020 opět otvírám v Praze na Vinohradech výuku hry na varhany jak pro začátečníky, tak pro pokročilejší.

Zájemci, kontaktujte mě: Václav Peter, mobil: 606859222,

e-mail: org-peter@volny.cz; www.vac-lav.peter.cz

Pronájem sborového bytu

FS ČCE v Černilově nabízí k pronájmu prostorný byt 4+1 v prvním patře fary.

Preferujeme zájemce z církevního prostředí s chutí aktivně se podílet na sborovém životě a ochotně pomoci s údržbou zahrady a okolí kostela. Klidné prostředí, škola, školka, zdravotní a zubní středisko, sportovní vyžití, dobrá dostupnost do Hradce Králové. Více informací na tel. 737 334 400, 737 468 736.

Do popisu práce patří obvyklé kostelnické činnosti (topení, odemykání/zamykání, péče o květiny, příprava prostor, pravidelná údržba atd.), vyjma pravidelného úklidu. Ten pro sbor zajišťují klienti Diakonie. Ke sboru patří také nevelké kolumbárium, péče o něj i urny je součástí kostelnické práce.

Seminář o Karlu II.

Historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace VERITAS pořádá seminář s tématem z neuskutečněného jarního setkání, totiž „Význam Karla II. z Lichtenštejna pro dějiny Moravy“.

Osobnost olomouckého biskupa z barokní doby připomenou svými přednáškami Eva Melmuková a Petr Melmuk

Seminář se bude konat jako obvykle v Pardubicích v sále na faře sboru Českobratrské církve evangelické (Sladkovského 638) v sobotu 24. října 2020 v 10 hodin.

FS ČCE v Praze 4 - Nuslích hledá kostelníka

Pro zájemce je možné užívat byt ve sborové budově. Jedná se o byt 2+1 o rozloze 50 m čtverečních v prvním patře, který byl před rokem kompletně zrekonstruován. K dispozici je také parkovací místo. Nástup je možný od září 2020. V případě zájmu kontaktujte pro bližší informace faráře Dana Páleníka (palenikdan@seznam.cz; 737 437 107).

MOJE CÍRKEV



s tatínkem

Foto: Adéla Rozbořilová

Správný čas je teď

Dnešní příznivá situace pro rozvoj ČCE nebude trvat věčně

V celém tomto seriálu článků mluvíme o tom, jaké faktory jsou při změnách v institucích podstatné. Dnes se budeme věnovat faktoru, který má pro ČCE zvláštní význam a je její velkou výhodou – je to čas: Máme před sebou ještě několik let, kdy je pro nás čas mimořádně příznivý.

Proč bychom měli být netrpěliví

Čas je v Bibli jeden z významově nejbohatších pojmů. Pro účel tohoto článku si vyberu jednu postavu, pro kterou byl čas svrchovaně důležitý – apoštola Pavla. V Pavlových epistolách je často téměř fyzicky cítit urgence, netrpělivost a naléhavost – vždyť evangelium je nutné zvěstovat na tolika místech a času je tak málo!

Měl jsem možnost zúčastnit se v posledních dvou letech řady jednání v ČCE a odnesl jsem si z nich spoustu pocitů (veskrze kladných). Pocit urgency ani naléhavosti ale mezi nimi nebyl. Vlastně je to divné, protože stejně jako Pavel stojíme uprostřed pohanského světa a úkol zůstává stejný. Nechám teď stranou pravděpodobné příčiny, proč to tak je, a pro tento moment to budu respektovat jako skutečnost. Jsou jiné důvody, proč bychom měli cítit tlak času? Možná postupné vymírání ČCE? To je ale proces postupný a pozvolný, který nemá žádný konkrétní „bod zlomu“ – prostě každé desetiletí nás je o poznání méně. Není možné přesně říct, ve který moment už to bude příliš. Je tedy něco lépe uchopitelné, co nám čas odměňuje? Ano. Jsou to peníze. Pokud nás nevytrhnou z klidu jiné důvody, měly by to být finance. Důvod, který se nám sice může zdát přízemní, ale o to srozumitelnější.

Letos dostáváme od státu příspěvek na provoz ve výši 62 mil. Kč a dalších 83 mil. Kč jako náhradu za nevydaný majetek. Z těchto peněz hradíme zhruba dvě třetiny personálních nákladů farářů, přispíváme na chod ústředí, financujeme rozvo-

jové projekty a část ukládáme. Příspěvek na provoz přestaneme dostávat v roce 2030 a výplata finanční náhrady skončí za dalších dvanáct let. To nám poskytuje minimálně deset let, kdy si ve sborech ještě nemusíme nasbírat peníze na celý plat svého faráře a kdy nám ještě mohou zbývat



prostředky na financování nových projektů. Harmonogram finančního ujednání se státem nám tedy jasně vyměřuje dobu, kdy z pohledu finančního žijeme v mírném nadbytku. Proto, pokud chceme hledat cesty nového rozvoje ČCE, je vhodný čas právě teď. Pokud jej nevyužijeme, podobné pokusy budou již probíhat v daleko horší situaci.

Měnit se a rozvíjet se ve finanční tísní je složité

Myslím, že dnes nejsme schopni plně docenit, jak velkou výhodu naše nadstandardní finanční zabezpečení představuje a jak je tato výhoda neobvyklá. Naprostá většina změn v institucích totiž probíhá v podmínkách finanční tísně – činnosti, které byly zdrojem peněz, jsou najednou ztrátové. Různé externí zdroje peněz vyschly a nejsou prostředky ani na pokrytí běžných provozních potřeb. Přitom ale daná organizace musí najít způsob, jak začít s novými aktivitami nebo změnit stávající tak, aby odpovídaly novým podmínkám. A to vždy vyžaduje nějaké peníze. Jak je ale získat? Většinou za cenu drakonic- ►

kých opatření, jako je propouštění zaměstnanců nebo omezování i základních potřeb. Dopad takových opatření však bývá velmi demoralizující. Zejména když takto získané prostředky jsou určeny na nové projekty, jejichž výsledek bývá nejistý. Začínat něco nového v podobných podmínkách je proto mimořádně obtížné. Řada velkých institucí a podniků také nebyla ve své snaze se změnit úspěšná.

Jak by taková situace mohla vypadat v podmínkách naší církve? Představte si některé z existujících nebo možných projektů, které se snaží nějakým způsobem ČCE rozvíjet: Úspěšný pokus obnovit téměř zaniklý sbor v jednom z největších českých měst – v Ústí nad Labem. Nebo připravovaný projekt seniorátního faráře v Plzeňském seniorátu, kde ČCE je početně velmi slabá. Nebo také *Pastoral Brothers* – dvěma mladým farářům se podařilo zaujmout pod touto značkou desetitisíce mladých i starších posluchačů a byl by hřích nepokusit se tento nečekaný zájem přetavit do něčeho trvalejšího. Všechny tyto záležitosti budou potřebovat spoustu let finanční podporu. A představte si, že za nějakou dobu třeba budou muset sbory každý rok odvést 700 tisíc Kč do personálního fondu a dalších 150 tisíc Kč na reparticích (pozor, jedná se jen o jeden z možných scénářů!). Pokud se dnešní trend nezmění, budou sbory spíše menší

než dnes a tato finanční zátěž bude na hranici jejich možností. Jen těžko si lze představit, že by dokázaly ještě významněji na podobné projekty přispívat! Málo lidských společenství by mělo být odolnější v situaci hmotného nedostatku než církve. Ale i my jsme jenom lidé a obávám se, že dnešní poklidná a vcelku spokojená atmosféra se může velmi rychle změnit způsobem, který nás nemile překvapí.

Zkusme si vzít příklad z apoštola Pavla

Apoštol Pavel nebyl jenom neúnavný a vytrvalý misionář. Pouze tyto vlastnosti by mu v pohan-ském světě úspěch nepřinesly. Byl také upřímný a bystrý hledač a myslitel, pochopil totiž, že evangelium je třeba pohanům zvěstovat oproštěné od povinnosti převzít celou židovskou tradici a zvyky. A měl osobní odvahu se za to postavit. Navzdory tomu, že s touto tradicí byl bytostně spjat a že takový krok byl šokující a pobuřující i pro jeho křesťanské souvěrce. V naší církvi patří Pavlovy epístoly k nejčtenějším knihám Bible. Teď si ale potřebujeme osvojit i Pavlovy vlastnosti a hledět je v příštích deseti letech využít tak, aby nám roky příznivé neprotekly mezi prsty a my jsme pak příliš pozdě nelitovali příležitosti, která již pominula.

Petr Štulc, presbyter sboru Praha-Jarov

Poprask v Bratrské škole

Spory jsou přirozené v každém týmu

Když se ve škole práce s dětmi daří, mají z toho radost všichni, kteří se školou přijdou při různých příležitostech do kontaktu. Tak jsem měl i já radost, že naše Bratrská škola je komunita dětí, rodičů a učitelů, z níž je znát přitažlivě dobrá atmosféra. A nebyl to jen můj dojem. Spokojenost a dobrá vůle všech

zúčastněných vyzařovala i z každoročního předvánočního divadelního představení a zachytil je i dokument, který v loňském roce o škole natočila Česká televize.

Rozdílné názory i spory jsou však přirozené v každém týmu nebo komunitě. A na první dojem nemusí být zřejmé, když se někteří v tom dyna-

mickém dění necítí dobře. Je dobré, když školní komunita nachází způsob, jak se s negativními pocity vyrovnávat, jak je společně řešit a předcházet nesnázím. Když se eventuelní neshody nedaří pojmenovat a řešit, mohou přerůst v obtížný malér. A to se nám právě v Bratrské škole stalo.

Ve škole, která není jen tým pedagogů, ale komunita, sestávající z dětí, rodičů a učitelů, je důležité místo pro diskusi školská rada, v níž jsou zastoupeni jak učitelé, tak rodiče a taky zástupci zřizovatele školy. Právě školská rada se v minulém roce zabývala konfliktem mezi jednou z učitelek a ředitelkou školy. Paní ředitelka se své kolegyni omluvila a poté proběhla v pedagogickém týmu supervize, jejímž cílem bylo najít cestu, jak podobným incidentům předejít. Spolu se školskou radou jsme tehdy považovali věc za uzavřenou a vyřešenou.



Později se ukázalo, že týmová supervize nestačila a nepřinesla kýžené uklidnění. Pokračující nespokojenost některých učitelů i rodičů vedla počátkem února 2020 k petici rodičů, v níž byla ředitelka školy obviněna z šikany a *bossingu* a bylo požadováno její odvolání z funkce. Školská rada nás jako zřizovatele ihned vyzvala k prošetření. Situaci jsme vzali velmi vážně, synodní rada o ní jednala hned druhý den a nazítří se synodní kurátor Vladimír Zikmund zúčastnil mimořádného setkání s rodiči Bratrské školy. To proběhlo ve vzrušené a emotivní atmosféře a bylo zřejmé, že řešit průšvih nebude jednoduché. Protože se ukázala již zmíněná obvinění z *bossingu* a šikany, koordinátorka škol Evangelické akademie Helena Wernischová bezprostředně konzultovala

řádný postup s Českou školní inspekcí. Byli jsme však odkázáni na věcně příslušný Inspektorát práce, který podezření z *bossingu* nebo šikany může prošetřit na přímý podnět někoho z dotčených, nikoliv na žádost zřizovatele. Všechny zúčastněné jsme proto informovali, že jediný způsob, jak dosáhnout řádného prošetření, je individuální podnět poškozeného zaměstnance směrem k úřadu Inspektorátu práce.

Současně jsme požádali PhDr. Ivana Ryšavého o rychlou psychologickou intervenci a setkání s jednotlivými pedagogy i s vedením školy. Přijali jsme za svůj návrh školské rady provést ve škole personální audit, a to včetně doporučení auditorské firmy. Cílem auditu bylo pojmenovat příčiny velkého interpersonálního konfliktu na pracovišti a hledat cesty k jeho řešení.

Vzhledem k počtu zúčastněných bylo naší snahou co nejlépe se všemi komunikovat. Avšak s ohledem na omezení, přijatá v březnu při pandemii koronavirovou infekcí, se to ukázalo jako velmi obtížné. Řádný provoz školy přešel na distanční formu, což komplikovalo průběh auditu i další komunikaci s učiteli i s rodiči. Synodní senior se setkal s učitelkami, které si na chování ředitelky stěžovaly. Na vlastní kůži jsme se přesvědčili, jak nedostatečné ba někdy ošidné může být spoléhat na maily (zejména ty hromadné), telefony či videokonference. Komunikace na sociálních sítích měla vlastní dynamiku.

Personální audit provedla agentura, navržená jedním z členů školské rady. Audit potvrdil, že k obnovení vzájemné důvěry bude třeba změna stylu řízení a komunikace v rámci pedagogického týmu, včetně zajištění trvalé podpory jednotlivým členům i celému týmu. Jako zřizovatel jsme v posledních letech věnovali mnoho úsilí zajištění nových prostor pro Bratrskou školu, která se bude muset přestěhovat. Teď však krize ve školním týmu ukázala, že nemenší péče a podpora ze strany zřizovatele musí směřovat k tomu, aby ve škole panovalo bezpečné prostředí, v němž se případné problémy řeší s důvěrou a včas. Rozhodli jsme se tedy připravit a otevřít počátkem školního roku výběrové řízení na místo ředi- ►

tele Bratrské školy s nástupem v dalším školním roce 2021/22.

Audit ukázal na slabá místa v uspořádání vztahů i ve vzájemné komunikaci, jeho závěry jsou poučné nejen pro situaci v Bratrské škole. Je užitečné nastavit přesněji pravidla ve vztazích mezi pedagogy a rodiči, posílit komunikační a mediační roli školské rady. Věříme, že nově ustavená školská rada umožní zachovat jedinečný komunitní charakter školy a zároveň bude poskytovat zpětnou vazbu všem zúčastněným.

Byla také chyba, že se pedagogický tým v Bratrské škole dohodl ukončit loňskou supervizi; mohla přinést podporu jak ředitelce, tak učitelkám. Jako zřizovatel budeme napříště vyžadovat, aby supervize v týmu probíhala pravidelně, chceme také ve spolupráci s auditorkou a externími spolupracovníky nabídnout všem vhodnou formu individuální podpory.

O výsledcích auditu jsme v polovině května podrobně informovali na setkání synodní rady se

členy školské rady a rady školské právnické osoby. Setkání s rodiči se konalo na zahradě Bratrské školy z důvodů předchozích omezení až koncem června. Bohužel v předvečer tohoto setkání vyšel v Deníku N článek, který prezentoval většinu stížností a obvinění. Byl z našeho pohledu jednostranný, museli jsme však na něj reagovat; konflikt tak přitom dostal mediální rozměr, který žije s pomocí sociálních sítí vlastním životem.

Uvědomili jsme si také naléhavou potřebu školního kaplana, který by mohl být pro komunitu Bratrské školy pastoračním průvodcem, stejně jako je to v jiných školách Evangelické akademie. Hledáme také vhodné kandidáty, kteří by ve školské radě zastupovali zřizovatele. Chceme se postarat o to, aby příprava a průběh stavby nové budovy (doufáme, že už v roce 2021) jen minimálně zatěžovala běžný chod školy a jejího vedení.

Jiří Schneider,

*člen synodní rady, odpovědný
za Evangelickou akademii*

LÉTO S ČCE

Palačinky s marmeládou a kurz přežití

Letní kurz ve Strmilově

Letos stejně jako vloni jsem s bratrem vyrazila na Letní kemp mládeže, který se konal od neděle 5. do neděle 12. 7. v jihočeském městečku Strmilově, kde nám poskytuje zázemí tamní škola.

Oficiálně se tábor zahájil společnou večeří, k níž jsme měli senzační palačinky s marmeládou. A v rámci seznámení jsme také společně uběhli půlmaraton! Neděli jsme potom zakončili pobožností, letos se při večerních pobožnostech rozebíraly a vedly úvahy nad jednotlivými částmi modlitby Páně.

Každý den začínal budíčkem v 7:30, v tento čas také zájemci odcházeli na rozcvičku. Před

snídání jsme zazpívali společnou píseň a popřáli si dobré chuti. Do další části dne patřily biblické programy, které vedli někdy organizátoři kempu, někdy faráři z okolí (Ludmila Míchalová Mikšíková, Michal Kitta). V 10 hodin pak začínaly kurzy – pro tento rok jsme měli na výběr kurz divadelní, kurz přežití a první pomoci (kurz mediální se nekonal kvůli lektorově nemoci). Já si zvolila kurz přežití a první pomoci. A nelituji, byl fajn. Po obědě byl do 13:30 čas na odpočinek, po němž následovaly odpolední workshopy jako origami, tančírna, hra na ukulele, stepmanie, oprava auta či plavání v rybníce. Ve středu jsme místo dílen

uspořádali brigádu ve strmilovském parku. A po svačině vždy ještě pokračovaly tematické kurzy.

V noci ze čtvrtka na pátek čekala na účastníky kurzu přežití a první pomoci závěrečná zkouška, při které se zjistilo, jestli jsme při lekcích dávali



dobrý pozor. Organizátoři nás totiž okolo desáté hodiny večerní zavezli se zavazanýma očima (!) na tajné místo. Tam jsme dostali za úkol vyluštit sudoku a za to dostali informace, kam máme dojít. Každý tým se vydal směrem, který uznal za vhodné, k hradu Roštejnu. Po několika neúspěšných pokusech se nám konečně podařilo na

místo dojít... Tam jsme měli zjistit něco zajímavého o hradu a věži a potom jsme se podle další instrukce vydali směrem k Velkému pařezitému rybníku. Ten jsme našli asi o půl druhé ráno a museli jsme aspoň kousek pěkně studené vody přeplovat. Brrr... Když jsme tak učinili, pokračovala naše cesta přes vrchol kopce Javořice (839 m) k Javoříckému křížku. Dalším zastavením pak byl evangelický kostel v Zahrádkách, kde jsme doufali v konec naší výpravy. Ovšem! V Zahrádkách na nás čekala „zdrčující zpráva“ – musíme dojít ještě do Palupína. Teprve tam nás vedoucí naložili do auta a dovezli domů, do Strmilova.

V pátek odpoledne jsme své kurzy navzájem představili a hojně a srdečně jsme se u toho nasměli. Večer k nám zavítala členka synodní rady Eva Zadražilová, s níž jsme vedli živou a zajímavou diskusi.

V sobotu byl v plánu celodenní výlet, jenže počasí naše plány zmařilo. Dopoledne jsme tedy místo toho dokončili, co jsme při workshopech nestihli, a odpoledne jsme mohli jít do kina nebo si zatancovat ve školní tělocvičně. V neděli ráno zbývalo uklidit po sobě celý dům, jít na bohoslužbu, rozloučit se – a hurá domů!

Moc děkuji všem organizátorům a lektorům i účastníkům letošního kempu, bylo to moc prima!

Anna Magdaléna Lapáčková, účastnice kurzu,

Foto: archiv Letního kurzu Strmilov

LÉTO S ČCE

Navzdory koronaviru

Ekumenická setkávání s Biblí a uměním

A překonavše vlastní značné pochybnosti, uskutečnili jsme i letos výroční červencové setkání ESBU (Ekumenická setkávání s Biblí a uměním), týden „chytrých řečí“, tentokrát na téma ekologické.

Zamýšleli jsme se, jak dle Božího úradku „zalidňujeme zemi a panujeme nade vším živým“ (Gn 1,28), jak tento úkol narušujeme a co můžeme činit na jeho zlepšování. Přestože převážně „riziková skupina“ – s průměrným věkem kol sedmdes- ►

sáti – sešlo se nás přijatelné množství (47) – i když obvykle nás bývá kolem sedmdesáti. S radostí jsme vyslechli výstižnou a vtipnou přednášku br. prof. Jindřicha Halamy „Bible a ekologie“, zamýšlející se především nad židovským a křesťanským zacházením s přírodou. Dále přednášku naši členky, ekonomky Bohuslavy Boučkové o „udržitelném roz-



voji“, úvahu našeho již pravidelného vzácného hosta br. faráře Tomáše Petrářka o ekologii v papežských encyklikách. Na panelové diskusi jsme s radostí opět přivítali br. prof. Jana Sokola a abbého Jana Rybáře, stejně jako mnohaletého účastníka br. Václava Vacka. Naše rovněž stálá členka dr. Jiřina Šiklová promluvila o ekologických názorech nedávno zesnulých filosofů Erazima Koháka a Ladislava Hejdánka. Oblíbený „den Izraele“ jsme naplnili s pomocí ředitele židovského muzea dr. Leo Pavláta, který promluvil o „civilizačních vizích z pohledu

judaismu“. Azávěrem – působivá přednáška mladého a zapáleného ekologa Tomáše Jungwirtha „Jak zůstat lidmi uprostřed klimatické krize“.

Avšak: Nesedíme celý týden nehnutě na židlích. Uprostřed týdne věnujeme vždy jeden den výletu – poznávání něčeho zajímavého v okolí. Aha – jakého? Už po šesté jsme pobyli v Sola fide v Janských Lázních a tentokrát jsme se převážně věnovali blízké Černé hoře. A co se „umění“ týče – zpravidla pořádáme hned vedle v kostele nějakou výstavu, ale letos jsme ji z praktických důvodů vynechali. Neodpustili jsme si však koncerty, a to hned dva – skupinu čtyř mladých hudebníků Let's go, která se věnuje spirituálům, a tříčlennou skupinku muzikantů s jejich vtipnými písničkami pod vedením br. faráře Ondřeje Halamy, nazvanou PRANIC.

Zbývá otázka: Pročpak byste s námi nejezdili i vy? Sjíždíme se takto už 28 let, i když obsazení se léty mírně proměňuje; poslední dobou náš „podnik“ vede a s šarmem sobě vlastním moderuje br. farář Michael Otrisal.

A ještě se nemohu nezmínit o našem oblíbeném penzionu Sola fide. Novým správcem je pan R. Michalička a spolu s manželkou působí tento mladý pár jako milý a vstřícný činitel a společník pobytu.

Ludmila Janská, účastnice kurzu,

Foto: Daniela Ženatá

LÉTO S ČCE

Církev živě 2020

Report z letošního kurzu

Všichni, kdo se letos, navzdory možným obavám o své zdraví, vypravili na pobyt v Bělči, byli příjemně překvapeni pestrým programem i připraveným zázemím. Setkali jsme se v Bělči s těmi, kdo na kurz Církev živě jezdí pravidelně, často už více než deset let, a také s některými, i s celými rodinami, kteří přijeli poprvé. Asnad mohu mluvit za většinu, že se nám na kurzu moc líbilo.

Ranní a večerní pobožnosti zahajovala skupina písněmi, po nichž následovala dramatizace vybraného biblického textu, jíž se účastnila řada dobrovolníků z účastníků kurzu od mládeže až po ty nejstarší. Velký ohlas sklidilo podobenství O pokladu v poli, které bylo provedeno ve zpívané formě. V biblickém vyučování s námi bratr farář Šourek prošel během pěti dnů prvních 25 otázek

a odpovědi z Heidelbergského katechismu. Přitom jsme si znovu zopakovali, na čem naše víra stojí. Hned první večer jsme slyšeli o Koreji, bratr farář Luděk Korpa se s námi podělil o své zážitky z návštěvy Korejské presbyterní církve. Zvláště zajímavé byly zkušenosti korejských křesťanů se zakládáním malých sborů. Toto hnutí je v Koreji v presbyterní církvi velmi aktuální, zamýšlejí se, jak nést evangelium dále, co nejbližší potřebným. Jistě se i my můžeme tímto nechat inspirovat, když se potýkáme s ubývajícím počtem členů našich sborů.



Úterní „hvězdou programu“ byla sestra Angelika Pintířová, která s námi strávila dopoledne, na rozhovor byl čas i po obědě. Bratr Jiří Schneider, náměstek synodního kurátora, nám přiblížil ve večerní besedě svůj pobyt v Izraeli, kde v devadesátých letech působil jako velvyslanec. Ve své dopolední přednášce na téma Víra nás vyzval, abychom nepropadali strachu ani obavám, jak to bude s naší církví v budoucnu.

Celý čtvrtek se nám věnoval náš celocírkevní kantor Ladislav Moravetz. Zazpívali jsme si s ním některé málo známé ženevské žalmy a písně, které

budou v novém evangelickém zpěvníku.

Obecná porada o nápravě věcí lidských je aktuální i pro současnou dobu, i když byla sepsána Janem Amosem Komenským před 350 lety. Tímto nedokončeným dílem a celým životem J. A. Komenského se zabývá doc. Jan Hábl, který za námi přijel v pátek. Jan Hábl nám stačil ve své přednášce přiblížit dvě oblasti z celkových sedmi, kterými se JAK v Nápravě zabývá. Probrali jsme, co říká Komenský o politice a spiritualitě, a nestačili jsme žasnout, jak je to aktuální i v dnešní době.

Organizátorům kurzu chceme za letošní zdařilý a inspirativní program vyslovit velké poděkování; kurz připravoval bratr farář Radim Žárský, sestra Jana Horáková vedla ranní a večerní modlitby v kapli. A o program pro děti a mládež se starali manželé Marie a Petr Chlápkovi. Hudební doprovod zajišťovala při všech příležitostech kantorka kurzu Martina Pecnová, která vedla také hudební dílnu. Pavlu Sivákovi patří poděkování za provoz bazaru, který pomáhá celou věc zaplatit.

Něco z toho, co se během týdne naučily děti a mládež, jsme měli možnost shlédnout na závěrečném večeru v pátek. Slovem se nedá vyjádřit krásná atmosféra, kterou jsme zažívali při scénkách, tanečních vystoupeních, muzikálu a koncertu pěveckého sboru TENSING i s hudebním doprovodem. Takže se na příští rok určitě můžeme těšit.

Libuše Palacká, účastnice kurzu.

Foto: Radim Žárský

SITUACE NA SLOVENSKU

Zajímavý, ale ne příliš přínosný zápas teologů

Případ farářky Anny Polckové

V červenci letošního roku vydali biskupové Evangelické církve a. v. na Slovensku (dále jen ECAV) poměrně rozsáhlé „Pastorálne stanovisko k témam súvisiacim so sexuálnou

etikou“, ve kterém se věnují především tématům homosexuality a pastoračnímu poměru homosexuálů. Na tom není nic neobvyklého, je to téma, které klade před společnost a církve mnoho otáz- ▶

zek. Kdybych se ale měl věnovat problematičnosti náhledu tohoto stanoviska na lidskou sexualitu a tomu, jak jednostranně napomíná „některé liberálně laděné členy církve“, nestačil by pro nutnost vysvětlovat širší kontext ani několikanásobný rozsah článku.

Toto stanovisko si pozornost, i tu mediální, získalo především díky závěru, který téměř celý biskupové věnovali Anně Polckové, farářce sboru ECAV



v Bratislavě, Starém Městě. Kritizují ji a vzkazují, že pokud má „problém vtěsnat se do rámce učení a názorů“ církve, ve které je farářkou, a „vnitřně se posunula mimo její názory a učení, jestli cítí potřebu současnou praxi církve neustále komentovat a kritizovat směrem na veřejnost“, měla by „zvážit své působení v duchovenské službě“. Nezapomněli ji také varovat, že pokud se nic nezmění, budou její chování považovat za zpronevěření ordinacímu slibu, věrouce a postoji církve a posuzovat jako disciplinární provinění.

I když ponechám stranou to, že tato forma komunikace je především v církvi poměrně nestandardní a také to, že Annu Polckovou znám několik let, pak stejně musím říct, že doporučení, kterým biskupové ukončili stanovisko, se mi zdá být nesprávné. Celou tuto situaci nelze tak snadno zjednodušit na konflikt jedné farářky s celou církví a jejím učním, protože za ní stojí také jeden z největších sborů v ECAV. Staršovstvo tohoto sboru si její službu váží a v mnohém smýšlí stejně. Zrovna

tak službu farářky Polckové nejde jednoznačně zploštit na témata pastorace osob s menšinovou sexuální orientací.

Důležité je i to, že synod slovenské ECAV v roce 2012 přijal Vyhlášení o manželství a rodině, na které se biskupové odvolávají. Toto vyhlášení především říká, že monogamní manželství jednoho muže a jedné ženy je Boží záměr pro člověka. Připomíná ale, že pro tvrdost a hříšnost lidského srdce není nikdo z lidí schopen tento Boží záměr zcela naplnit. O menšinové sexuální orientaci toto vyhlášení nemluví vůbec. O vztazích osob stejného pohlaví se zmiňuje pouze v jednom bodu, když říká, že nejsou „alternativou rovnou manželství“. Stejně vyhlášení zároveň konstatuje, že právě vzhledem ke skutečnosti, že záměru Boží vůle nikdo z lidí neodpovídá, je i přes všechny hříchy nutné, aby církve podporovala lidské snahy o odpovědné vztahy. Církve musí na zemi hledat řešení, která se k Božímu záměru alespoň přibližují, a jako příklad uvádí nové manželství pro rozvedené.

Ve slovenské ECAV je to ale právě synod, nikoliv biskupové, kdo má právo rozhodovat o závazných vyhlášeních a nařízeních. Ani vyhlášení synodu ale přece nejde považovat za neomylné a nekritizovatelné. Navíc členové církve, kteří jsou z pohledu biskupů liberální, tvoří sice mimo sbor v Bratislavě – Starém Městě menšinu, to ale neznamená, že neexistují. Není tedy celkem jasné, jak se biskupové chtějí vyrovnat s touto skutečností a zda disciplinární jednání čeká každého, kdo projeví nesouhlas s vyhlášením synodu či biskupů.

Na svou obranu Anna Polcková tvrdí, že její vyjádření na podporu LGBT lidí nejsou v rozporu s církevními právními předpisy, protože „otázky sexuální orientace nepatří do věroučné oblasti, ale do etiky. A v té je v evangelických církvích možná názorová různorodost, pluralita“.

V diskusní relaci Rozhovory ZKH na webu deníku SME současný generální biskup řekl, že ECAV připravuje na tato témata diskusi. To by mohlo znít slibně, kdyby jejím moderátorem neměl být věroučný výbor církve a kdyby v té samé relaci biskup zároveň neřekl, že „vektor“ v těchto tématech je v ECAV už jednoznačně určen.

Jak se tedy situace bude vyvíjet dál, to momentálně nikdo není schopen odhadnout. Nedá se předpokládat, že se takzvaní „liberálové“ v Slovenské ECAV vzdají svého přesvědčení, byť jich není moc. Stejně tak se svého přesvědčení zřejmě nevzdá ani generální biskup, který se hrdě hlásí k tomu, že je fundamentalista.

Otázkou spíš je, jestli je to či ono vlastně potřebné. Jestli by se (nejen) evangelíci na Slovensku

nemohli shodnout alespoň na tom, že na tématech lidské sexuality a sexuální etiky církev ani její učení nestojí. Pomohlo by to přinejmenším tomu, aby se o těchto tématech diskutovalo bez zbytečných podpasovek. No a také tomu, aby se k celé věci vyjádřili i ti, kterých se to nejvíc týká, tedy lidé s neheterosexuální orientací. V opačném případě půjde vždy jen o sice zajímavý, ale ne příliš přínosný zápas teologů.

Jakub Pavlús, farář FS ČCE v Šumperku

GENERACE

Za bratrem farářem Jaroslavem Nečasem

Dne 5. srpna se nejen českořebovský evangelický sbor, ale i další rozloučili s bratrem Jaroslavem Nečasem, farářem ve výslužbě. Zemřel nečekaně v neděli 26. července ve věku 73 let.

Z politických důvodů nemohl jít na střední školu, a vyučil se tedy nástrojářem. Maturitu pak získal na večerní škole pro pracující. Pracoval v Tesle Karlín, na poště, ale i jako přidavač při stavebních pracích na Pražském hradě. Na všechny manuální profese rád a s úctou vzpomínal a zde se také utvořila jeho celoživotní úcta k lidem, kteří pracují rukama.

Mezi jeho největší zájmy patřila turistika, historie a hlavně tenis, ve kterém dosahoval úspěchů na republikové úrovni.

Jako rodilý Pražan rád vzpomínal na pražský, velmi bohatý církevní život, a to zvláště v šedesátých letech, kdy se aktivně účastnil dění v Česko-bratrské církvi evangelické, Bratrské jednotě baptistů nebo v Církvi bratrské.

Po absolvování vojenské základní služby se oženil a nastoupil nejdříve jako vikář a pak i jako farář do sboru v Libštátě v Podkrkonoší, kde se mu narodily tři děti. V letech 1984–1998 působil ve sboru v Pardubicích, z toho 12 let ve funkci konseniora Chrudimského seniorátu.

Od roku 1998 až do důchodu působil ve sboru v České Třebové. Po odchodu na odpočinek dál kazatelsky vypomáhal nejen v místním sboru, rád kázal i ve sborech okolních. Povolání faráře nechápal jako práci, ale jako poslání.



Dlouhá léta vedl v Praze v Jirchářích kurzy pro laiky, pracoval v redakční radě Českého bratra a hojně přispíval do Kostnických jisker. V České Třebové mj. aktivně pracoval v ekumenické oblasti v rámci místních církví. Vyhledávané byly také jeho teologické přednášky na katolické faře.

V den svého skonu se ještě účastnil bohoslužeb ve „svém“ kostele, který si zamiloval a kam se rád vracel.

Oldřich Gregar, člen sboru v České Třebové,

Foto: archiv FS Česká Třebová

Paní Jarmila: Kéž by bylo více míst, kde se starají o lidi s postižením

Paní Jarmila (69 let) je zábavná dáma s jiskrou v oku. Už rok bydlí v Chráněném bydlení v Nosislavi, kde se jí moc líbí. Jak sama říká: „Jsem tady v dobré společnosti.“

Paní Jarmila je po mozkové příhodě. Nechodila, nemluvila, moc naděje na přežití jí lékaři nedávali. Ona se ale s odhodláním a urputností sobě vlastní rozhodla bojovat. Dnes je sice na vozíku a trápí ji ochrnutá levá strana těla, věří však, že se jednou zase postaví na nohy a bez pomoci druhých se obejde.

V Chráněném bydlení v Nosislavi, kde žije celkem deset žen, patří k nejmladším. S ostatními „děvčaty“ si výtečně rozumí, užijí si spolu prý hodně legrace. Moc spokojena je i s péčí ze strany pečovatelek.

„Starají se tady o nás moc hezky. Noční služba třeba občas peče, to nás potom ráno čeká výborný domácí chleba. Když je sezóna ovoce, hodně zavařujeme, připravujeme také domácí nakládané okurky. A louskáme ořechy, abychom měly do vánočního cukroví. Já se bohužel často jen dívám, protože mi neslouží levá ruka. Ale i dohled nad tím, jestli to ostatní dělají dobře, je podle mě důležitý,“ říká s úsměvem. „Chodíme také na procházky a hrajeme různé hry, abychom si procvičily mozkové závity.“

Paní Jarmilu často navštěvuje její bratr, dcera a vnoučata Jirka a Zuzka. Bratr jí většinou přinese zmrzlinu s příchutí černé višně, protože tu má paní Jarmila nejraději. „Zmrzlina mi navíc vždycky obarví jazyk na černo, takže když potom na děvčata vyplážnu jazyk, vždycky je to vyděsí. A já se tím dost bavím.“

Rodina paní Jarmile pořídila elektrický vozík, který se naučila ovládat, a tak může s doprovodem

vyrážet třeba do cukrárny nebo za kulturou. „Moje vnučka Zuzka hraje na kytaru a klavír a krásně zpívá. Když má koncert, vždycky mě na něj vezme. To mám moc ráda. Pořád jí ale říkám, že by místo Beethovenovy klavírní skladby *Pro Elišku* mohla zahrát taky něco pro Jarmilu. Asi bude muset něco takového vymyslet.“



A jak paní Jarmila prožívala nouzový stav a zákaz návštěv? „Hodně jsem četla. Dcera pracuje v knihovně, tak mi vždycky poslala nějaké čtení. Teď mám třeba Patrika Hartla a těším se, až se začtu. Dívala jsem se také na televizi a volala si s rodinou. Při našich hovorech si Zuzka někdy sedla ke klavíru a alespoň na dálku mi hrála. Spo-



lečně mi potom všichni chodili mávat přes okno, to bylo bezva. Bydlí totiž za kopcem, tak to ke mně nemají daleko.“

Jedna z nejdůležitějších věcí v životě paní Jarmily je pravidelná rehabilitace. Než se dostala do chráněného bydlení, starala se o ni dcera. Cvičily spolu a dřely a díky tomu na tom byla paní Jarmila čím dál lépe. „Dnes mi moc pomáhá paní Vlastička, která se mnou rehabilituje. Je milá, hodná a umí si se mnou poradit. Ale jakmile mám cvičit sama, tak to není ono. Než totiž přinutím svoji levou ruku a nohu k nějakým výkonům, dost to trvá. Někdy se

Chráněné bydlení

Nabízí dospělým lidem se středním a těžkým postižením žít co nejvíc samostatně, a to formou bydlení v domácnosti, což se nejvíc přibližuje běžnému způsobu života. Nabízí při tom asistenci a dopomoc při zvládání běžných činností, souvisejících s vedením domácnosti a sebeobsluhy.

mnou cvičí také dcera a vnučata a docela se u toho nasmějeme. Před koronavirem za mnou dojížděl fyzioterapeut, ten byl moc dobrý, teď už ale nejede. Nevím proč, možná nemá čas nebo toho má hodně. Já každopádně musím cvičit každý den. Je to totiž jediná medicína, která funguje.“

Jedno z velkých přání paní Jarmily je, aby byl dostatek fyzioterapeutů, a to hlavně mužů. „Víte,

Vlastička je skvělá. S její pomocí jsem dokonce zvládla ujít pár kroků. Jenže je tady v chráněném bydlení jediná, která si na cvičení se mnou troufá. Ostatní sestřičky mají strach, že by mě neudržely a šly se mnou k zemi. A já to chápu. Vlastička je našťástí silná žena, tak mě udrží. Ale toho silného chlapa by to chtělo,“ zdůrazňuje paní Jarmila.

A o čem paní Jarmila sní?

„Každý čtvrtek tady máme takovou pospolitost, kde se nás ptají, jak se nám v chráněném bydlení líbí, co bychom chtěly změnit a co bychom si přály,“ pokračuje paní Jarmila. „Všech deset se nás zatím vždycky shodlo, že jsme v Nosislavi moc spokojené a nic nám nechybí. Nedávno jsem ale sestřičky a pečovatelky překvapila, když jsem jim řekla, že bych si dala tatarský biftek. Jedna z mých sousedek se k tomu hned přidala. Já toho moc nesním, jsem špatný strážník a navíc mlsná koza, ale ten tatarák bych si opravdu dala,“ zasmíla se paní Jarmila.

„A taky by se mi líbil bazén,“ směje se. „A kdybych mohla mít ještě jedno přání, pak aby byl tenhle barák ještě o něco větší a mohl poskytnout útočiště většímu počtu lidí. Pro mě je tohle místo totiž moc důležité. Díky tomu, že jsem tady, kde mám skvělou péči a podporu, může dcera chodit do práce. A tak si říkám, kéž by takových míst, jako je Chráněné bydlení Nosislav, bylo víc,“ uzavírá své vyprávění paní Jarmila.

Vendula Janů, Diakonie ČCE

Dopisy do hospice

Navykli jsme si dívat se na společnost jako na množinu izolovaných jedinců. Málo si proto uvědomujeme, že pomoc jednomu člověku je zároveň pomocí mnoha dalším. Nikdo přece zcela nežije izolovaně. Málokde je to tak patrné jako právě v hospici. Pečujeme o jednoho člověka v neopakovatelné situaci, v poslední fázi jeho života. Tato

konkrétní a velmi specifická pomoc se však přenáší na mnohé další lidi, nejčastěji blízké i vzdálenější příbuzné. Ti možná mají ještě celý život před sebou. Jeho kvalitu však velmi může ovlivnit vědomí, že jejich tatínek, maminka, dědeček, babička odchází ze světa pokojně, důstojně a v láskyplném prostředí. Svědčí o tom dopisy, které přicházejí do našeho ►



hospice, hospice Citadela, který je součástí Diakonie Valašské Meziříčí.

„Měla jsem jen velmi malé povědomí o tom, co hospic je. Neuměla jsem si představit, jak to tam chodí, zda vůbec můžou babičce i celé naší rodině pomoci,“ napsala nám třeba paní K. O svou nemocnou babičku se s pomocí široké rodiny starala už delší dobu. Šlo to ale stále obtížněji. Nakonec babičku odvezli do nemocnice. Ale proti její vůli v nemocnici být nechtěla.



A v této bezvýchodné situaci se paní K. obrátila na náš hospic. I když přesně nevěděla, co od něj může čekat. Rychle jsme její nejistotu rozptýlili. „Konečně jsme měli možnost oprostít se od všech stresujících povinností, s péčí spojených, a intenzivně s naší babičkou trávit její poslední chvíle,“ stojí v dopise paní K. „Poslední den, který jsme spolu byly, vypadala babička neklidněji z celého období její nemoci. Dokonce jsme si s mojí maminkou říkaly, že nám připadá, jako by se usmívala. Sledovala jsem její oči a pozorovala veliký klid a smíření. Otočila jsem jí postel směrem k vaší krásné zahradě, aby měla výhled. Nemohla se pohledem odtrhnout od nebe a stromů,“ napsala nám paní K. ve svém krásném dopise.

Podobný nám přišel od paní V. I s rodinou žije v zahraničí, proto by o svou umírající maminku těžko mohla pravidelně pečovat. „V tomto pro mě a celou rodinu tak těžkém období jsem měla ve Vás všech oporu a při mých odjezdech do velmi vzdáleného domova jsem věděla, že maminku

nechávám v dobrých rukách,“ stojí v jejím dopise. „Budu si jistě pamatovat mnoho momentů a slov. Paní doktorku Kvitovou, která s maminkou často rozmlouvala a našla pro ni ta správná slova, trpělivě a pravdivě, bez nalhávání a zároveň citlivě... Nezapomenu na sestřičku, která mně do parku, kam jsem maminku na lůžku vyvezla, donesla polštářek a deku pro mne, abych si na lavičce mohla odpočinout. To jsou ta gesta, která dojmají...“

Když paní V. napsala, že v našem hospici se setkává „švýcarská kvalita s valašskou dobrosrdečností,“ samozřejmě nás to potěšilo. Jako důležitější však vnímáme jinou pasáž dopisu: „Vaše Citadela uchovává lidem v jejich poslední části života lidskou důstojnost i potřebný klid na rozloučení s životem a se svými nejbližšími. Člověk odcházející z tohoto světa by měl cítit, že nežil nadarmo, že bude žít v dalších pokoleních a v našich srdcích. Měl by vědět, že třebaže nadešel jeho čas, my pozůstalí ho budeme postrádat. A tak jsem nabyla pocitu, že u Vás se zachází se starým člověkem tak, jak by to mělo být, s patřičnou úctou k tomu, co za sebou nechává. Dáváte mu pocit, že se nemusí bát – pocit jistoty.“

Nejinak to vidí i paní Z., jejíž maminka po operaci skončila v léčebně dlouhodobě nemocných. Trvalo to týden, než se podařilo vyřídit vše potřebné a maminku převést k nám do nemocnice. Po dvou dnech pobytu v hospici pak zemřela. „Díky i za ty dva dny!!!“, napsala nám paní Z. „Nebylo lehké vidět maminku odcházet, nebylo lehké se s ní rozloučit, není to lehké ani teď, po měsících, kdy začínáme vyklízet dům, ve kterém rodiče žili a kde jsme i my vyrůstali. Narážíme na spoustu fotek a jiných drobností a s nimi spojených vzpomínek a vše se vrací... Díky Vám jsme poznali, že člověk i v této fázi života a umírání může být stále člověkem.“ Na závěr svého dopisu připojila paní Z. krásný vzkaz: „Přejeme Vám do dalších let Vaší práce hodně Božího požehnání, zdraví, štěstí, lásky, statečnosti a síly, ať Vás tato nelehká práce naplňuje radostí z toho, že jste pro klienty i jejich rodiny anděly!“

Jak by nás naše práce nenaplňovala radostí, když dostáváme takové krásné dopisy?

Zuzana Venturová, Diakonie ČCE



SLOVO



blažkovské hovory (LeSeM 2020)

Foto: Adéla Rozbořilová

Moc obrazů a bezmoc teologů

Okno do jiného světa

„Úcta prokazovaná obrazu přechází na jeho prototyp. Prototypem je ten, kdo je na obraze zobrazen.“ (Jan z Damašku: *O pravé víře*)

Německý historik umění Hans Belting hovoří o moci obrazů a bezmoci teologů. V čem zmíněná moc obrazů spočívá? Tajemství této moci tkví v podivuhodné jednotě námětu, látky

raz samotný. Židé pregnančně vyjádřili zákaz zobrazování Boha v Exodu 20,1–26: „Nebudeš mít jiného Boha než mne. Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách v podzemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit.“ V prostředí křesťanských církví byly tyto verše



Obrazoborectví v chrámu, Dirk van Delen, 1630

a formy, to vše umocněno řečí umělecké krásy, jež je výsledkem génia umělce, jak naznačil italský filosof a historik umění Benedetto Croce. Pro Croceho to bylo právě křesťanské náboženství, jehož prostřednictvím byla vyjádřena tvůrčí umělecká síla lidstva v architektuře, sochařství, malířství i hudbě.

Jak je to tedy s vytvářením obrazů? Nejprve musíme rozlišit zobrazení samotného Boha a obrazů, které slouží „poučení laiků, kteří čist nedovedou“, jak to vyjádřil Řehoř Veliký. Židé, křesťané i muslimové se shodují v tom, že je třeba odmítnout zhotovování a uctívání model, což znamená litou modlu, nikoliv ob-

vykládány různým způsobem. Katolická církev a ortodoxní církve připouštějí zobrazení Boha prostřednictvím Ježíše Krista, jenž se „narodil z Marie Panny“ a vzal na sebe lidskou podobu.

Takovéto pojetí zobrazení Boha je pro nekatolické církve těžko přijatelné.

Jan Kalvín: ničitel umění?

Jinak je to ovšem s užitím obrazů, soch či hudby v kostele nebo ve sboru; zde již nejsou reformované církve tak jednotné. Martin Luther přisoudil hudbě při bohoslužbách důležité místo a nebyl také proti sakrálním obrazům v chrámu, jak vidíme v případech retáblu (ozdobné desky za

stolem Páně) v Lutherově kostele ve Wittenbergu. Luther kritizoval kultické obrazy, ale s obrazoborectvím nesouhlasil, jak víme z jeho reakce na obrazoborectví ve Wittenbergu v r. 1522. Jan Kalvín byl naopak důsledný ikonoklast, který po určitý čas zakázal v Ženevě i chrámový zpěv. O netolerantním postoji kalvinistů vůči umění v sakrálním prostoru svědčí mimo jiné zničení interiéru katedrály sv. Víta v Praze v prosinci roku 1619, které se stalo z nařízení krále Fridricha Falckého a s osobním fyzickým přispěním protestantských kazatelů Johanna Salmutha a Abraháma Sculteta. To ovšem neznamená, že věřící reformovaných církví zavrhovali obrazy za všech okolností. Domy bohatých obchodníků v reformovaném Holandsku byly vyzdobeny obrazy se světskými (převážně krajiny a zátiší) a náboženskými náměty s tematikou Starého i Nového zákona. Každý dnes obdivuje duchovní hloubku obrazů Rembrandtových. Tento umělec nenamaloval žádné oltářní plátno!

Na východě se vyvinula teologie obrazu-ikon. Ikona klade důraz na symbolický a duchovní význam zobrazeného. Podle tvůrce ikon a historika umění Leonida Ouspenského ikona není obraz, ale „duchovní realita“. Ovšem i v rámci ortodoxní církve došlo ke střetnutí, zda účta k obrazu, či nikoliv. Byzantský císař Lev III. mezi léty 726–730 nařídil odstranění obrazu Ježíše Krista z brány paláce v Konstantinopoli. Císaře podpořili dvorní teologové a biskupové, na odpor se postavily kláštery. Byl to zejména Jan z Damašku, který se stal velkým stoupencem ikonodulie, tedy uctívání ikon. Ikonodulové slavili triumf r. 843, v době, kdy v Konstantinopoli studovali oba věrozvěsti, Konstantin a Metoděj.

Židé odmítali kultické obrazy, avšak zobrazením se nevyhýbali, jak o tom svědčí popis tzv. Šalomounova chrámu v První knize Královské. Pohled na židovské umění změnily také objevy nástěnných maleb v synagóze Dura Europos, zobrazujících – pro judaismus poměrně překvapivě – různé postavy, včetně mimiky ve tvářích. Zobrazení Krista, Panny Marie a světců pronikají od 3. století na stěny katakomb

a sarkofágů. Vedle obrazů historických, kde Kristus je součástí biblických dějů, se objevuje reprezentativní zobrazení jeho „polopostavy“. Dokonce se rozvinula dobová debata o tom, zdali byl Kristus krásný, či ošklivý (odkaz na proroka Izajáše 53,1–7: Muž bolesti).

Obraz jako zachycení spirituálního prožitku

Po roce 1370 se v Čechách začíná prosazovat tzv. krásný styl. Příkladem je Madona roudnická Mistra Třeboňského oltáře (po r. 1380), pocházející z arcibiskupské rezidence v Roudnici nad Labem. Formální vytríbenost díla a krásná tvář Panny Marie a Krista souzní s popisem Matky Boží a jejího syna ve zjevení, které měl všestranně nadaný umělec, arcibiskup pražský



*Madona roudnická,
Mistr Třeboňského oltáře, 1385–1390*

a pomocník Václava IV., Jan z Jenštejna, v roce 1388. V tomto mystickém zážitku spatřil „velmi krásnou Pannu Marii“ s „nejkrásnějším chlapčkem“. Jenštejn byl přesvědčen, že umělecké dílo dokáže vizuálně přiblížit, ba i zpřítomnit božské, které je celou svoji povahou nadsmyslové, a dokáže tak zobrazit to, co je vlastně nezobrazitelné. Ústřední místo přitom zaujímal pojem idealizované a posvátné smyslové krásy, překračující lidská měřítka, a poukazující tak zároveň ke světu nadsmyslovému.

Také mistr Jan Hus si byl vědom mámivého působení umění: „...těž i my máme pilně lid vy- ►

stříhat hloupý a hovadný, jenž opouště víru a žádost věcí duchovních, příliš pase čichy své: vidění v dívání obrazův, ornátův, varhan... a tak člověk sprostý veškeren čas v kostele zmaří a ještě přijde domů, celý den bude mluvit o tom a o Bohu nic.“ Hus odsuzoval dobové nesrozumitelné a lascivní náměty z dvorského okruhu Václava IV.: „...ale pohříchu, již lidé místo Kristova umučení malují Trojanské bojování a místo apoštolů namažijí kolcův, a místo obcování Krista malují život Najtharta, a místo svatých panen umučení malují bláznivých panen frejování a naháčův nepoctivých a mužů divně a potvorně způsobilých.“ Hus, jenž zastával kladné stanovisko vůči didaktické funkci obrazů v sakrálním prostoru, se kriticky vyslovil ke estetické stránce obrazů a soch: „Když bude krásný obraz nebo malování, tehdy všichni myslí obrátit k té pěknosti a v té se obírajíce myslí s kocháním, chvále maláře,

že krásně maloval nebo vyřezal, a zapomenú, že Kristus Pán ohavně potupen a umučen; a někteří muži, vidouce pěkné obrazy svatých panen, jež kráše malují, než sú tělesně způsobeny, mají zlé myšlienke a hnúti a vpadajú v pokušení.“

Výtvarné umění – architektura, malířství, sochařství a hudba byly zejména v období baroka také velmi důležitý misijní prostředek. Umění je tak (nejen v katolické církvi) významnou součástí spirituality. Jeho místo v náboženství nespočívá pouze ve zpracování (viditelného) motivu, ale také – a zejména – v jeho transcendentním potenciálu. Přitažlivost a krása duchovního umění je tedy úzce propojena s jeho spirituálním poselstvím. Ne nadarmo se o pravoslavných ikonách říká, že jsou oknem do jiného světa.

*Jan Royt, historik umění
a vysokoškolský pedagog*

RECENZE

Neúnavný misionář

Svatý sex? Kdo to kdy slyšel? To člověka musí upoutat, nemluvě o podtitulu s názvem „O spiritualitě a sexualitě naostro“. Když překladatel Jan Škrob ten anglický podtitul *Naked conversations about Sexuality and Spirituality* uchopil zrovna takto, předvedl hned na úvod, že s českým jazykem umí zacházet fakt dobře.

A ta čeština je „nápadně nápaditá“ i trefná v celé knize, skoro jako by se Jan Škrob s autorkou znal, jako kdyby spolu o knize debatovali. Však se jen podívejte na ty názvy – Kam se poděli sexy křesťané; Ach Bože!; Cudnost utržená ze řetězu; Choulostivé záležitosti; Lesbou a nikdy jinak?; Belhání do nebe. Nezaujalo by vás to? Vypadá to, že tomu, co nám Debra Hirsch chce říct, co jí leží na srdci, Jan Škrob velmi dobře rozumí.

Autorka je totiž přesvědčena, že sexualita je

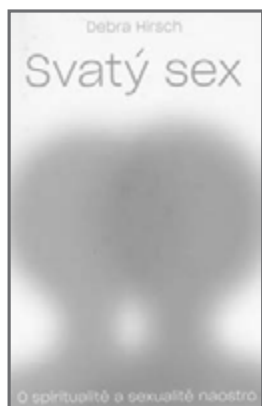
veličina pro člověka důležitá a má se jí věnovat pozornost. A taky je přesvědčena, že v církvi se tomuto ožehavému tématu pozornosti nedostává, často i záměrně – tohle přece do kostela nepatří!

Jenomže patří. Patří, protože to přece může být spojeno s nejrůznějšími potížemi, přitom však je téma tabuizováno – trap se každý sám! Copak ale o svých trablích nemáme mluvit s bratrem v Kristu? Jenomže to není jako mluvit o angíně. A to právě naši autorku dráždí.

Říkat pravdu, a přitom se nebát, to je, oč tu běží, a to nám hned ve velmi přiléhavém delším úvodu říká i klinický psycholog Marek Macák. A že se nebojí Debra Hirsch, to je v knize vidět na každé straně. Ostatně k tomu mohlo přispět i to, že leccjakými úskalími řečené problematiky prošla sama. Takže ví, o čem mluví.

Vlastně toho, co se nějak spirituality a sexualita týká, napsala Debra Hirsch v knize překvapivě hodně. Co jsou tedy ta bolestná témata, bolestná nejen proto, že trápí jejich „majitele“, ale tím víc proto, že jsou v církvi tabuizována?

Zdaleka ne jenom otázka homosexuality, které se sice kniha věnuje docela dost, ale rozhodně není na prvním místě. Co však třeba téma zvané *gender*? Napadlo by vás to? Autorku zrovna tohle prý fascinuje odjakživa. A uvede hned jednoduchý, ale názorný příklad – modrá barva pro chlapečky, růžová pro holčičky. A jen pro zajímavost – kdo z nás ví, že v roce 1918, aspoň



v Americe, to bylo naopak?! Vždyť modrá je něžná, zatímco růžová je odvozena od červené, a ta znamená sílu. Co když se ale do té barvy někdo nevejde? Gender není totéž co biologické pohlaví, je daleko dynamičtější, každý kluk či muž nemusí rád zacházet s vrtačkou, neřkuli se zbraní, každá holčička si nehraje s panenkou... Kolik děvčat má spíš klučíčí záliby? A co jemní chlapci? Nestanou se pro většinu ve třídě „divnými“? Nemůže jim rigidní dělení na „růžovou a modrou“ ublížit?

Ale pojďme k jádru, které je vyřčeno v podtitulu knížky, tedy ke vztahu sexualita a spirituality. Ty dvě veličiny k sobě patří, jsou to dvě strany jedné mince. Obojí se dá popsat jako hluboká touha, která vede k překračování sebe sama. Spiritualita – to je touha poznávat Boha a být jím poznán, sexualita – to je touha poznávat druhého člověka a být jím poznán. A to znamená učit se, co je skutečná láska. Za sexualitu se není radno

stydět, sexualitou se honosíme (!). Je to Boží dar, je to naše tělo; i sexualita, stejně jako náš duch, je součástí Božího stvoření. To je mimochodem hebrejské myšlení. Ostatně, autorka nás učí, že ta tolik obávaná či naopak protežovaná sexualita není zdaleka jen záležitost genitální – „neměli bychom propadat freudovskému přístupu, který každý vztah muže a ženy genitalizuje“. Úplně stejně má totiž stránku sociální, má zásadní vliv na naše vztahy – a o co jiného vlastně v životě jde? Ne, navzdory snahám o církevní či jinou tabuizaci, nedá se od nás sexualita odpárat, jen o tom možná nevíme...

Ale „kam se to ti sexy křesťané tedy poděli?“ V církvi hrozí jistě extrémy. Na jedné straně duch asexuální – sexualita přece slouží jen k plození dětí, hlavně o tom nemluvit (!), na straně druhé – v Americe se prý pořádají křesťanské konference, kde se ženy učí, jak být pro svého muže co nejvíce sexy, pořádají se workshopy, které se nevyhýbají ani dámskému líčení, spodnímu prádlu, o dalších aspektech raději nemluvě. Trapné a ponižující, říká autorka. Tahle komedie ve smyslu „buď, a nebo“ není prostě na místě.

A tak snad jen malá výhrada – všem těm steskům, které Debra Hirsch v knize tak umně, ilustrativně, ba i vtipně předkládá, je pochopitelně dobře rozumět, je rozumět tomu, s čím se ve svém, tedy zároveň křesťanském prostředí potýká. Já však, ve své, Českobratrské církvi evangelické, vidím líčenou situaci o hodně lépe!

A končím ráda překrásnými slovy svatého Řehoře z Nyssy, která uvozují první část knihy: „Odměnou hledání je další hledání. Touha duše je nasycena právě tím, že zůstává nenasyčena, neboť vpravdě spatřovat Boha znamená nikdy nepřestat po něm toužit.“

A kdo je to ten „neúnavný misionář“? Přece Pán Bůh! Je to on, kdo má o nás bytostný zájem, kdo o nás usiluje. Působí nějak v každém z nás a volí cestu sobě nejpřirozenější – skrze svého Syna. V téhle knížce to čiší z každé stránky.

Jana Plíšková

Debra Hirsch: *Svatý sex*,
Praha, Biblion 2020, 248 s.

Turbulence

I v globalizovaném světě jde hlavně o vztahy

Jednotlivé povídky této útlé sbírky spojují dálkové lety, a jak čtenář postupně zjistí, také jednotliví hrdinové. V jedné povídce se postava jen mihne, aby v další se z ní stala ta ústřední. Globalizovaný svět, charakterizovaný leteckými linkami, jimiž snadno překonáme vzdálenosti mezi kontinenty, je protkán vztahy, s nimiž si



mnohdy nevíme rady. Veškerá technika a moderní komunikační prostředky nám jen málo pomáhají překonat bariéry mezi kulturami, mezi generacemi i mezi nejbližšími.

V povídkovém souboru nahlédneme do komplikovaného vztahu německé matky a dcery, která si

chce vzít muslima. Do příběhu indického zahradníka, který je gay, ale nemůže to ve své domovině přiznat ani své rodině. Soucítíme s matkou dospělého Angličana, který se onkologicky léčí, i se známou spisovatelkou, jejíž dceři se narodí slepé dítě. Bohatému spokojenému byznysmenovi z Dakaru obrátí život naruby tragická dopravní nehoda, kapitánovi nákladního letadla zase černošská novinářka. Dvanáct postav prožívá dvanáct osobních příběhů, které se postupně dramaticky proplétají a díky tomu, že v nich hrají roli dálkové lety, nakonec obepnou pomyslně celý svět.

Propojenost povídek skrze jednotlivé postavy nutí čtenáře listovat již přečteným, aby si ujasnil, jak se hrdina choval minule, v jaké roli byl v předchozím příběhu a v jaké se nachází nyní. Jednotlivé kapitoly jsou psány svižně, děj je zaznamenán hutně, vyústění je často překvapivé. Zkrátka – napínavé čtení, které vypovídá dost o světě, o nás samotných a o naší nemotornosti ve vztazích i přes stále dokonalejší technologie.

Daniela Ženatá

David Szalay: Turbulence

Praha, Akropolis 2020, 110 s.

Bůh v karanténě

Neptat se „proč“, ale „co mám teď dělat?“

Je prostředek léta, prázdninové dění, tábory a dovolené dávají pocit, že situace je normální. Počty nakažených koronavirem ale zase stoupají a naše pocity se dají shrnout slovem nejistota. A já otvírám knihu anglického novozákoníka N. T. Wrighta *Bůh v karanténě*.

1. Kde začít?

Nejdříve byla pandemie daleko a nemuseli jsme se jí zabývat. Ale přišla i k nám do Evropy, konkrétně do Británie. Co s ní? Co si o ní myslet? Jak se k ní postavit?

Nyní nejde o to hledat odpověď na otázku

Proč?, ale postavit se k situaci čelem a ptát se, co mám teď dělat. V době pandemie není úkol křesťana hledat vysvětlení, kde se nemoc vzala, co nám jí chce Pán Bůh říct, za co koho trestá, kdo za to může. Ani nejde o to využít krizové situace k evangelizaci a misi.

V Bibli stále znovu o Bohu čteme, že má zvláštní zájem o chudé, nemocné, zavržené, zotročené. Zde, mezi těmito lidmi, je místo věřícího křesťana. Historicky to byli právě křesťané, kteří považovali péči o potřebné za svou základní povinnost

2. Co říká Starý zákon?

Ve Starém zákoně opakovaně čteme o hledání příčiny, proč někoho postihlo neštěstí. Už první žalm a pak některé další počítají s tím, že bohabojnému člověku se vede dobře, ale svévolníkovi ne. Nicméně, např. v žalmu 44 nebo 88, se autor ptá, proč postihlo neštěstí člověka spravedlivého.

Nejvíce se touto otázkou zabývá ve Starém zákoně kniha Jób. Jóbovi utěšitelé to vidí jednoznačně: „Jóbe, musel jsi zhřešit.“

V knize Jób ale nejde o výzvu k pokání. Kniha nám sděluje, že mezi nebem a zemí je toho hodně nevyjasněného. Nemáme odpovědi, neznáme příčiny nemocí, zla. Knize Jób chybí rozuzlení. Jób sám se mylí, ale jeho přátelé, kteří vidí jasnou příčinu Jóbova neštěstí, se mylí mnohem víc. Tato kniha nám naznačuje, že existuje jakási temná síla, která se od počátku snaží mistrovské Boží dílo ničit.

Otázky, hledání, stížnosti a nárek jsou na místě, když jsme z něčeho neprávem obviňováni nebo když bez zjevného důvodu trpíme podivnými nemocemi, na které není lék.

3. Co říká Ježíš?

„Nyní.“ Jedno z úžasných slov Nového zákona. Nyní nastal čas, kdy Ježíš na svatbě promění vodu ve víno, uzdraví nemocného, vzkřísí Lazara.

V deváté kapitole Janova evangelia Ježíš uzdraví slepého člověka a je tázán, kdo zhřešil, že je muž tak postižen. On, nebo jeho rodiče? Nyní, v době koronaviru, se hodně lidí ptá, kdo zhřešil. Ježíš odpovídá, že tato otázka není na

místě, jde o to, aby se na tom postiženém zjevily skutky Boží. Nyní.

Je koronavirus znamením konce světa? Podobně se ptali lidé v době Ježíšově. V Mt 24,6 Ježíš říká, že o onom dni nikdo neví. Opusťte konspirační teorie.



Modlíte se přece „Otče náš“. Každý den opakujete: „Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi... Odpusť nám naše viny.“ Modlili jste se tak před koronavirem, už před epidemií jste si přece uvědomovali a v modlitbě vyznávali svou hříšnost a očekávání Pána Boha. „Dalo by se říct, že následovat Ježíše vlastně znamená učit se modlit Otče náš.“

O Božím království mluví k lidem Ježíš, který svou pozemskou pouť skončí na kříži. Tak vypadá Boží svrchovanost. Tak Ježíš jednou provždy definoval, jak vypadá skutečná autorita a moc.

Ježíš je s námi ve smutku a bolesti. Tak jako když stál smutně nad hrobem svého přítele Lazara a plakal. Proč nezasáhl včas?! Ptaly se Lazarovy sestry, ptají se lidé napříč staletími.

4. Co říká Nový zákon?

V 11. kapitole knihy Skutků čteme o církvi v Antiochii. Prorok Agabus oznamuje, že přijde velký hlad. Za císaře Klaudia se tak opravdu stane. Učedníci, kteří to slyší, se rozhodnou, že každý podle svých možností pomůže bratřím v Judsku. Neptají se, proč přichází hlad, nehledají v něm znamení konce světa ani nevyzývají lidi k pokání. Dochází jim, že cokoli Bůh udělá, udělá skrze ně. Podobně křesťanská reakce na Covid-19 je ►

jít pomoci, kde je to potřeba. S modlitbou na rtech. Skrze tiché, mírné, plačící, pomáhající, působící pokoj se na zemi děje Boží království, skrze ně Bůh jedná ve světě (Mt 5 – Kázání na hoře). Jsme součástí Božího stvoření, které (nejen) v době pandemie sténá v bolestech. Křesťané nestojí mimo, nekomentují z bezpečného odstupu: „Všichni jste hříšníci... přichází konec světa...“ V epištole Římanům čteme, že když sami nevíme, za co a jak se správně modlit, sám Duch prosí s nevýslovným úpěním za nás (Ř 8,26). Bůh Duch sténá a úpí s námi. Možná čekáme, že se Bůh vloží do situace, bude mít věci tzv. pod kontrolou, postará se, ale Bůh, kterého vidíme v Ježíši Kristu, pláče na hrobě svého přítele (Jan 11).

Učedník Petr také nechápe cestu služby, utrpení a bezmoci. V jednom anglikánském hymnu se zpívá: „Chceme na trůnu spatřit tvou slavnou tvář, ty vkleče nám však nohy umýváš.“

Naše poslání ve světě je modlit se, modlit se i beze slov, sloužit všude tam, kde svět prožívá bolest.

5. Kam dál?

Plačte s plačícími. Primární místo církve teď je mezi truchlícími.

Každý pokus vysvětlit, co je zlo, proč je Bůh dopouští a jak s ním nakládá, je pošetilý.

Bůh v mnoha ohledech svěřil správu světa do rukou lidem. A poslání křesťana od samého počátku znamená pomáhat, starat se o nemocné, neboť v nich se setkáváme s Kristem (Mt 25).

Kostely nejsou úniková vrátka ze světa, ale vstupní brána do něj (viz báseň Velikonoce 2020).

Autor knihy N. T. Wright je emeritní anglikánský biskup a profesor Nového zákona. V češtině už jsme mohli číst jeho knihy *Podstata křesťanství* a *Překvapivá naděje*.

Pavel Hošek autora charakterizuje takto: „N. T. Wright bere Bibli smrtelně vážně. Očekává, že tisíce let staré příběhy nabídnou nové světlo k porozumění jednadvacátému století. Že vyprávění o pastýřích ovci na stránkách izraelských

kopců pomůže dnešním podnikatelům, manažerům, důchodcům i studentům porozumět výzvám současné doby. Počítá s tím.“

Na téma pandemie koronaviru napsal N. T. Wright nejprve článek pro časopis Time, kniha vznikla pak na základě ohlasů právě na tento článek. Anglický originál knihy spatřil světlo světa v dubnu 2020, český překlad Alexandra Fleka se objevil hned po dvou týdnech.

Knihy stručná, jasná, aktuální. Moc doporučuji.

Velikonoce 2020 (Malcolm Guite)

Kde je Ježíš o těchto divných Velikonocích?

Zamčený v kostele jak v temném hrobě? Letos ne.

Zámky povolily, kámen odvalen!

Vstal, vzkříšen, živý jako vždy,

kráčí světem, námi nespoután,

k nám všem, kterým se přišel dát.

Hrob je prázdný – proč ho hledat tam?

Dnes měl být chlebem v pozvednutých dlaních

kněze či chvalozpěvem na rtech

sboristů – jenže se vytratil...

Setřásl nažehlená plátna,

opásal se jako tehdy a se sanitáky

zvedá nosítka, jemně hladí ruce

umírajících, dodává naději,

dýchá s bezdechými, vlévá sílu do žil.

Ve čtvrtek jsme mu tleskali, protože nastoupil

do služby pod tisícem jmen a tváří.

Vytíral podlahu v nemocničním pokoji

a chytil přitom trochu té korony, co ho zabila.

Velký pátek byl letos tisíckrát,

všude, kde se Ježíš ujímal bezmocných,

kde spolu umírali, kde v té bídě spolu slavili

Velikonoce: spolu ve smrti i vzkříšení.

(pozn. red.: Ve čtvrtek vždy v Británii tleskali zdravotníkům.)

Lenka Ridzoňová

N. T. Wright: Bůh v karanténě

Praha, Biblion 2020, 88 s.

Máš se dobře?

Přívětivost není jen výsledkem našeho momentálního naladění, ale je taky dílem určité tradice. Jednotlivé přívětivůstky a vlídnůstky se v běhu našeho života sdružují, přilínají k sobě a postupem času vytvářejí tu jedinou velkou přívětivost a vlídnost. Sedimentují. V tom smyslu je přívětivost vlastně určitá ctnost – dá se trénovat. Tak kupříkladu starověký mnich Evagrius Ponticus radil svým žákům, aby nezapomínali „především na vlídnost a rozvážlivost, protože čistí duši a přibližují poznání Krista.“

Chápání přívětivosti a vlídnosti je ovšem vázáno i na určitou kulturu. V některých kulturách se patří být vlídný a na omak plyšově hebký, v jiných zase spíš podmračený a na omak plastově hladký.

Naopak v české kotlině se na otázku „Jak se máš“ tradičně odpovídá neurčitě, ne-li rovnou negativně. K takovým skvostům patří například výrok „Stojí to za dva exkrementy a to to ještě chválím“. Česká zachmuřenost jako by vycházela z přesvědčení, že na světě už je takhle dost mrzutostí, a my bychom se ještě měli usmívat? Na protest proti českému pojetí prvního vzájemného kontaktu nazval kdysi bývalý hradní kancléř Ivan Medek, který prožil léta v rakouské emigraci, knížku svých pamětí Děkuji, mám se výborně. Mít se u nás výborně je provokace. Je pozoruhodné, jak velkou vynalézavost jako Češi projevujeme, abychom nemuseli říct, že se máme dobře. Mám se blbě. Jde to, ale dře to... Ne nadarmo napsal kdysi velký znalec češtiny Pavel



Tak třeba takový pozdrav, který podobně jako první tah šachové partie udává tón celé hry. V mé oblíbené Brazílii se dnes vedle, ale i namísto původního portugalského bom dia!, dobrý den, říká tudo bem?. Všechno dobré? Máš se dobře? A obvyklá odpověď zní tudo bem, mám se dobře. Brazilci se pochopitelně nemají lépe nežli jiné národy, momentálně dokonce spíš naopak. Jejich vlídnost vychází z kulturního přesvědčení, že na světě už je takhle tolik mrzutostí, a my bychom k nim ještě měli něco přidávat? Mít se dobře zlepšuje rozpoložení. Máš se dobře – mám se dobře je jakési přitakání životu, který je sice složitý, ale v jádru dobrý.

Eisner, že čeština je „jazyk škarohlídský, zatvrzele mrzoutský, zapeklitě pesimistický a soustavně nerudný“. I toto škarohlídství, když se soustavně pěstuje, ovšem vytváří pospolitost – sblížuje nás společný pohled na svět, který sice nestojí za zlámanou grešlí, ale navzdory tomu se nám v něm daří jakž takž – blbě – přežívat. Není to málo? Při sledování svých studentů a snad mladých lidí obecně se mi ale zdá, že na ně má dlouhodobější pobývání ve vlídnějších a zdvořilejších krajinách blahodárný vliv. Víc se usmívají, víc se zdraví, víc se při setkání objímají. Navrhuju pracovat na tom, aby u nás tenhle import zdomácněl. Udělat z něho ctnost.

Šárka Grauová, Foto: @Benfoto



Letní setkání mládeže 2019

foto: Ladislav Chladil

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Adéla Rozbořilová
redaktorka: Jana Plíšková
členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,
Jan Kirschner, Ondřej Kolář,
Tomáš Pavelka, Jaroslav Pechar,
Lenka Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

Foto: Adéla Rozbořilová

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

říjnového čísla 10/2020
je 20. 9. 2020.

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ
elektronicky a ve zvukové
podobě: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05
Praha 1, tel.: 222 316 306,
732 324 956
e-mail: szp@diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovo nábřeží 1075/27
150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x
ročně, jednotlivá čísla 30 Kč
roční předplatné 350 Kč
do zahraničí 900 Kč
sponzorské 600 Kč
Informace o předplatném podá,
objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
Facebook: Český bratr,
instagram.com/ceskybratr
www.e-cirkev.cz
/ Co děláme / Média /
Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace
- audioverze
- řazení podle rubrik
- odkazy na jednotlivé příspěvky

V roce 2020 se Český bratr věnuje ctínostem.
V říjnovém čísle přichází na řadu věrnost/důvěryhodnost.

ISSN 1211-6793



**Pomáháte za života?
Pomáhejte i po něm.**

Sepsáním poslední vůle zabezpečíte především rodinu i své blízké. Navíc můžete díky daru ze závěti podpořit i činnost Diakonie nebo jiné organizace.

13. 9. – 12. 10. měsíc dobročinné závěti

www.diakonie.cz/zavet

Diakonie
Česká diakonie s cílem evangelizace



***Spolupracovat s Obchůdkem
a tím podpořit myšlenku fair trade
se rozhodlo již více jak 30 sborů***



***A jak váš sbor.....také se připojíte?
Je to jednodušší, než si myslíte.
Tel.: 733 538 680
e mail: obchudekjs@seznam.cz***

VÁŠ NÁKUP, JEJICH VÝHLED



NA LEPŠÍ ŽIVOT



2021

Nástěnný kalendář pro rok 2021 v prodeji od října.

1 kus 79 Kč / 5 kusů a více po 69 Kč / od 10 kusů po 59 Kč

Objednávejte na tel.: 224 999 272 nebo na vozenilkova@e-cirkev.